

... prišiel Ježiš a postavil sa do prostriedku, riekol im: Pokoj vám!...

*Správa biskupa VD Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku za rok 2024 prednesená
na Dištriktuálnom konvente VD ECAV v Prešove 24. mája 2025*

Vypracoval: Mgr. Peter Mihoč – biskup VD ECAV

Evanjelium podľa Jána 20,19-23:

V ten istý prvý deň po sobote, keď už bola tma a dvere, kde boli učeníci, boli zatvorené zo strachu pred Židmi, prišiel Ježiš a postavil sa do prostriedku, riekol im: Pokoj vám! Ako to povedal, ukázal im ruky aj bok. A zaradovali sa učeníci, keď videli Pána. Ježiš im opäť riekol: Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás. A keď to povedal, dýchol na nich a hovoril: Prijmite Ducha Svätého. Ktorýmkoľvek odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im; ktorýmkoľvek zadržíte, zadržujú sa im.

Milé sestry a milí bratia konventuáli VD ECAV, vzácní hostia,

dvere kalendárneho roka 2024 sa zatvorili. No nielen tie, žijeme vo svete mnohých zatvorených či vymknutých dverí. Nejednota rodí nepokoj, prehlbovanie nenávisti, väčšiu izolovanosť a uzavretosť. Zhrubol aj bežný komunikačný slovník ľudí, ktorý je zrkadlom plnosti srdca a mysle ľudí. Pojmom sa dáva nový účelový zmysel, a takto manipulácia prekrúca a prevracia hodnotový svet. Týmto spôsobom sa zatvárajú dvere mnohých vzťahov v rodinách, cirkvi aj spoločnosti. No zatvorené dvere majú aj iné podoby. Výskum Centra pre duševné zdravie SAV hovorí o „epidémii samoty“ ako o novej hrozbe, ktorá sa rozšírila najmä po pandémie Covid-19. Mladí ľudia vo veku 18 – 30 rokov vykazujú historicky najvyššie hodnoty úzkosti, depresie a existenciálnej neistoty. Seniori zas zažívajú prehlbujúcu sa sociálnu izoláciu a strach z neznámej budúcnosti. Atmosféra strachu nie je len politická či geopolitická (vojna na Ukrajine, migračné hrozby, klimatická úzkosť), ale aj existenciálna. Ľudia strácajú dôveru v inštitúcie – a cirkev nie je výnimkou. Ako veriaci ľudia nežijeme v izolácii od týchto procesov. Sme nimi ovplyvnení, a niekedy dokonca paralyzovaní. Tohto roku uplynulo 80 rokov od ukončenia druhej svetovej vojny, ktorá miliónom ľudí otvorila dvere smrti, no zároveň priniesla nemerateľné množstvo utrpenia a bolesti. Chcel by som zacitovať pár myšlienok evanjelického kňaza Jozefa Bučka, ktorý kvôli jasným postojom a svedectvu života sa napokon stal obeťou moci vojnového zla a ocitol sa v izolácii koncentračného tábora. Nikdy sa nebál pomenovať veci pravým menom. Z jeho slov môžeme vycítiť podobnosť atmosféry jeho doby s tou našou.

Už v roku 1937, keď sledoval ohrozenie zo strany nacizmu aj bolševizmu, písal vo svojich zamysleniach:

„Vidíme na jednej strane extrém bolševizmu stojaci na krvi nás, na druhej strane extrém totality, nie menej krvavý a uprostred stojí náš národ. Nie meč, ale myšlienkový chaos kope hrob národu!“

„Hrozná sú zrúcaniny mravné. Spoločnosť sa zrútila. Stratil sa súcit a úcta k človeku. Láska v troskách leží. Boj všetkých proti všetkým, nenávisť rozleptala všetky zložky spoločnosti, ba i rodiny. Ľahké vyhasenie života, radosť z utrpenia blížneho, sila nenávisti, ktorá nepozná hraníc a nezastavuje sa ani pred najhroznejšími výjavmi krutosti, ba ani pred hrobom, udávanie, vraždenie z osobnej pomsty svedčí o zborení zásad ľudskej spoločnosti. Zborená je výchova, ktorej kresťanstvo venovalo toľko pozornosti.“

„A jedno je zaujímavé i samozrejmé, že každý človek i národ, ktorý sa strojí k veľkým krivdám, najprv sa pokúsi Krista alebo pozmeniť, alebo z duše človeka úplne vytrhnúť.“

„Preto prosím vás, z tej duše prosím, kladte najvyššiu váhu na to, aby vás každé pomery našli nepoškvrnených a bez úhony, či už v otázkach života a smrti, majetku a krádeže, viery a neviery.“

Veľmi trefnými sú jeho myšlienky na adresu moci médií a ich vplyvu na nepokoj vo svete: *„Kto má tlač, má moc. Každý politik chápe jej význam, a preto každý chce mať svoje noviny. Bez tlače niet politiky. Treba sa zamyslieť nad tým, ako tlač pomáha ničiť pokoj v duši. Veď vo veľkej miere je jej dielom krutosť vojen. Tlač strhuje masy, preniká do zapadnutých dedín, chalúp, a strhuje masy do svojho smeru a*

šikovne použitá sa stáva absolútnym pánom až utláčateľom. Tlač je jedna z najúčinnějších veľmoci sveta. Je Božím požehnaním, ak seje dobro, je hroznou kliatbou, ak zapojí svoju moc do služieb zla.“

Vo svojich kázňach kritizoval aj najvyšších predstaviteľov Slovenského štátu.

Kritizoval obmedzovanie slobôd, ktoré poznali ešte z čias Československej republiky, zrušenie politických strán, spolkov, cenzúru. Upozorňoval na farizejstvo predstaviteľov Slovenského štátu, keď na jednej strane hovoria o samostatnosti, a potom sa poklonujú Hitlerovi. *„Keď hovoria o kresťanskej morálke, na strane druhej okrádajú svojich blížnych.“ „Ani habaním majetkov, ani trýznením, ani vysťahovaním sa životné otázky neriešia.“* Bučko hovoril o ľudskosti, humanizme a o tom, že prenasledovaným treba pomáhať. *„Dobro a zlo, pravda a lož, svetlo a tma zápasia o ľudskú dušu. Pozorujeme, že aj dnes prichádzajú rečníci, ktorí hovoria vždy nadšene, aby získali ľudí. Áno, celý život je boj pravdy a lži,“* písal v jednom zo svojich zamyslení. Režim jeho prejavy vyhodnotil ako urážku prezidenta Tisa a ako nepriateľ režimu skončil v koncentračnom tábore Ilava. Odsúdili ho za poburovanie proti štátu a udelili mu vysokú pokutu. Nedal sa odradiť a zapojil sa do povstania, patrilo k presvedčeným demokratom. Z Banskej Bystrice, kde pôsobil ako sanitár a ošetrovateľ, odišiel medzi poslednými. Začiatkom novembra 1944 padol do nemeckého zajatia. Po tvrdých výsluchoch ho odtransportovali do nacistického koncentračného tábora Mauthausen, kde ho nasadili do ťažkých prác. Neskôr, ako sa priblížila frontová línia, presunuli väzňov ďalej, do nacistického koncentračného tábora Ebensee, kde napokon zomrel - len pár hodín po oslobodení tábora americkou armádou.

Prečo to tu všetko spomínam a rozoberám? Správy seniorátov, ako aj spoločenské výskumy – poukazujú na samotu, rozsiahlu propagandu a šírenie strachu. Odhaľujú skutočnosť, že žijeme v priestore nepokoja a uzavretosti. Možno nie vždy fyzickej – ale mentálnej, duchovnej, medziľudskej. Ľudia sa navzájom nepočúvajú. Spoločnosť žije vo vzájomnej nedôvere. Dobro a zlo, pravda aj lož, svetlo aj tma aj dnes zápasia o ľudskú dušu. Stráca sa úcta a súcitiť v boji všetkých proti všetkým, nenávisť aj dnes rozleptáva vzťahy v rodinách, spoločnosti, cirkvi nevynímajúc. Brat senior ŠZS vo svojej správe píše: *„Zápasy a boje však neprebiehajú len na frontových líniách mimo našej krajiny. Odohrávajú sa aj v našej spoločnosti, ktorá sa polarizuje a to priam extrémnym spôsobom. Po atentáte na premiéra sme čakali pokánie, zmenu rétoriky aj politickej kultúry, ale nestalo sa tak. Ba čo viac, emócie sa vyhrocujú, napätie rastie a vyjadrenia naberajú na hrubosti. Tí, ktorí vyzývajú na pokoj a mier, ho sami netvoria. Sú to iba frázy a prázdne slová v ich ústach. Sme svedkami zápasu o to, kam bude patriť naša krajina - či k demokratickému svetu, alebo do sveta diktatúr smerujúcich k totalite. Nepokoj sa nevyhýba ani spoločenstvu cirkvi. Ani našim zborom. Ani našim rodinám. Žijeme vo svete nepokoja.“*

A sestra seniorka LOS vyzýva: *„Všetko skúmajte!“, to znamená skúmať aj život vo svete, v svetskej spoločnosti. Kresťan nežije v kukle, ktorá sa volá cirkev. Nesieme zodpovednosť aj za svet, veď na zemi sme jeho súčasťou. Máme byť svetlom sveta a soľou zeme, mestom na vrchu, ktoré nemôže byť skryté. Máme sa usilovať robiť tento svet lepším. Žijeme v dobe, keď výzva všetko skúmať má veľké opodstatnenie. Nasledovníci Ježiša Krista - Toho, ktorý je PRAVDA - sú povinní neprispôsobovať sa svetu, nepreberať slepo názory, ani kvôli sympatiám, ani kvôli výhodám, ani zo strachu pred „Pilátmi“ svetskej, či cirkevnej moci. Ale byť poctiví v skúmaní, klásť otázky a poctivo hľadať odpovede. Lebo pred Pánom nesieme zodpovednosť za svoje životy, za život cirkvi, za život spoločnosti, v ktorej žijeme, ktorú svojimi postojmi a skutkami tvoríme. Každá generácia stála v tejto zodpovednosti a bola aj skúšaná. Je našou zodpovednosťou, aby sme poznali a bránili hodnoty, ku ktorým nás Písmo sväté, sám Pán Ježiš a viera v Neho vedie. A to aj za cenu, že nebudeme všetkými akceptovaní, či dokonca pochválení. História cirkvi nás učí, že stáť za pravdou znamená aj prenasledovanie a nenávisť. V našom senioráte máme veľa príkladov výnimočných ľudí, ktorí sa nebáli pre pravdu a spravodlivosť vziať na seba aj ťažký kríž. V obdobiach zápasu o národnú svojbytnosť, v Slovenskom štáte aj v čase socializmu. Veľa vecí z histórie sa opakuje. Poučme sa, veď história je učiteľka života. Žijeme v dobe, keď sa v spoločnosti znevažujú hodnoty pravdy, vedeckého poznania, toho, čo nás kresťanská viera naučila poznávať ako dobro. Neraz ľudia odvodzujú hodnoty od ľudí. Viazu sa na názory politikov a nekriticky ich prijímajú bez toho, aby*

ich skúmali. Ak niekto povie niečo správne, ešte to neznamená, že všetko, čo hovorí, je správne. Žiaľ, že mnohí v slovenskej spoločnosti sa takto dávajú zaviesť. To je veľmi nebezpečné, lebo to prinesie zlé dôsledky pre celú spoločnosť, pre súčasnú aj budúcu generáciu.

Aké je postavenie a miesto cirkvi v dnešnom nepokojnom svete? Je naše miesto za zavretými dverami chrámov, zborov? Čo prežívame v situáciách strachu, neistoty a nepokoja? Prehlbujeme ich vlastnými pochybnosťami, či spochybňovaním pravdy a reality? Hľúposť a vulgárnosť rozkvitajú v politických záhradách ako májové čerešne. Popieranie vedeckých pandemických skutočností, popieranie, zľahčovanie, či dokonca prekrúcanie zla v súvislosti s dianím na Ukrajine, odklon od demokratického sveta, poklonkovanie a sympatizovanie s totalitnými režimami - to všetky sú rôzne druhy jedov, ktoré otravujú nielen spoločnosť, ale aj členov cirkvi. Je ťažké hľadať účinné protilátky na zmiernenie dôsledkov politickej nezodpovednosti, vulgárnosti, šíriacej nenávisti a vedomého manipulovania strachom. Často si kladiem otázku: Čo robiť, keď aj dnes sú nevinní „križovaní“, zabíjaní, prenasledovaní, lebo moc zla, ľudskej pýchy, klamstva a manipulácie davov získava čoraz širší priestor? Čo robiť, keď ľuďom cynicky tvrdne srdce a otupuje svedomie? Kde stojíme dnes, ako sa trefne pýta aj senior TAS vo svojej správe ako spoločenstvo cirkvi? Učeníci sa zo strachu pred Židmi uzavreli pred svetom nenávisti a nepokoja. Môžeme si len predstavovať, aký druh myšlienok a nepokoja zmietal ich vnútro v čase, keď na Veľký piatok živý Boh zomrel v našom svete. No ešte horšia bola skutočnosť, že Kristu aj učeníci považovali za mŕtveho. V takomto rozporení úradoval strach, a mnohé veci prestali dávať zmysel. Uzavretosť pred svetom bola dôkazom, že ich vonkajšie okolnosti vnútorne premohli. Duch nepokoja našiel domov v ich srdciach. Dvere sú zavreté „zo strachu“. Toto nie je len fyzická skutočnosť - fakt. Je to rozporenie ich vnútra. Dvere totiž predstavujú ochranu, ale aj bariéru. Ich uzavretosť hovorí o strate dôvery, bezpečia, otvorenosti. Zatvorené dvere nie sú len pred svetom, ale aj medzi nimi. Obviňujú sa, kto za celú situáciu môže. Trápia ich výčitky svedomia, že opustili Majstra - zlyhali, a v tom všetkom ostali sami.

Ako sme na tom my dnes ako novodobí Kristovi učeníci? V akom stave sú duchovní v našom dištrikte a cirkvi? Majú udalosti dnešnej doby vplyv aj na naše postoje, hodnoty, svedectvo? Ale čo je ešte zásadnejšie: „Je vzkriesený Pán uprostred pozornosti spoločenstva cirkvi, uprostred našich rodín, našich životov?“

Veľkú mieru uzavretosti a izolácie cítime v mnohých oblastiach.

Vzťahy medzi duchovnými

Okolnosti rôznych typov zápasov a z nich vzniknutých zranení cítia v spoločenstve duchovných. Prax minulosti v podobe zneužívania zlyhaní a slabostí v politických zápasoch priniesli ovocie nedôvery a väčšej uzavretosti. To poznačilo a rozbilo mnohé vzťahy, najmä staršiu generáciu duchovných. No problémy v podobe nepokoja, uzavretosti a nedôvery neobchádzajú ani manželstvá duchovných. V minulom roku bolo rozvedených 6 farských manželských párov. Nič podobné si naša cirkev v postkomunistickom čase nepamätá. Kňazské manželstvá zápasia s mnohými problémami, ktoré vznikajú aj stratou náklonnosti a následného vzájomného odcudzenia. V minulom roku som absolvoval niekoľko ťažkých pastorálnych rozhovorov v kňazských manželstvách. Dlhoročná absencia otvorenej komunikácie, neochota priznať si zlyhanie a ochota meniť seba samého pre dobro druhého, sú kvalitným základom rozvodu v budúcnosti. Čo je najsmutnejšie, že takto sa otriasajú aj duchovné základy, kde sa Kristus ocitá za dverami. V takýchto situáciách zatvorených dverí a uzavretosti prichádza pokušenie rýchlo sa otvoriť pre nový vzťah, ktorý prichádza ako zdanlivo ľahšia cesta riešenia manželských kríz. Ak v pravý čas nikto nevstúpi do stredu problémov, potom žneme ťažké ovocie manželských a rodinných zranení, s vážnym presahom do života cirkevného zboru aj cirkvi samotnej. Je pravdou, že v mnohých prípadoch absentuje dôvera - schopnosť zdôveriť sa. V atmosfére nedôvery v cirkvi je ťažké nájsť silu otvoriť sa a hľadať pomoc u kolegov, či odborníkov. Kainovo vyznanie: „... či

som strážcom svojho brata?"... má mnohé podoby vo vzťahoch cirkvi. Dnes však potrebujeme byť strážcami jedni druhých. Nie v pozícii moralistických dozorcov, ale na úrovni pozorných poslucháčov, ktorí okrem blízkosti budujú aj vzájomnú dôveru, citlivo nastavujú zrkadlo Božieho slova, hľadajú spoločné riešenia. Takáto prevencia otvára dvere mnohých uzamknutých vzťahov. Kľúčom k otvorenosti je vzájomný rozhovor, ale najmä rozhovor s Tým, pred ktorým boli vyriešené manželské sľuby. Preto by som rád povzbudil seniorov, duchovných, aj členov CZ, aby sa viac modlili nielen za duchovných, ale aj za ich manželstvá a rodiny. Dokázali si vedome viac všímať radosti aj starosti farárskych rodín. Samozrejme, túto úlohu si kladiem ako veľkú výzvu aj sám pre seba.

FFZ a žaloby

Zatvorené dvere medzi duchovnými majú však aj iné podoby, čo sa prenáša aj na život CZ. Zahľadenosť len do vlastných potrieb, strata schopnosti solidarity s ostatnými, aj s materiálnymi možnosťami cirkvi sa pretavila do podaných viacnásobných žalôb na občianskych súdoch. Napriek snahe zlepšovať finančnú situáciu duchovných v podobe vytvorenia Fondu finančného zabezpečenia (FFZ) sa evanjelická cirkev ocitá na lavici obžalovaných na svetských súdoch. V piatich prípadoch žalujúci neuspeli, v jednom prípade (aj keď je dotyčná duchovná už z vlastnej vôle mimo pracovný pomer) neuspela cirkev. No v prvom rade chcem konštatovať, že cirkev prehráva ako spoločenstvo v očiach sveta. Pritom v danom čase si cirkevné zbory, kde žalujúci duchovní pôsobia, neplnia ústavnú povinnosť prispievať do FFZ, z ktorého je duchovným prispievané k mzde. Je smutné konštatovať, že niektorí duchovní, aj cirkevné zbory zatvorili dvere vo vlastnej cirkvi a nerešpektujú nikoho, ani rozhodnutia synody, sa dovoľávajú finančnej spravodlivosti na svetských súdoch. Je škoda, že niektorí podobne ako Tomáš opúšťajú spoločenstvo a ich ochota otvoriť dvere spoločnému riešeniu problémov ostáva zablokovaná pochybnosťami, politickou nevôľou, nedôverou alebo urazenou ľahostajnosťou. Všetko však prinesie v blízkej budúcnosti svoje ovocie. Otázkou ostáva, či bude všetkým chutiť. Tohto roku sa predžalobné výzvy zopakovali, tentokrát v počte desiatich duchovných - štyria z nich už podali ostré žaloby.

Neordinovaní

Uzavretosť a izolácia od spoločenstva má však dosah aj na neordinovaných členov CZ. Brat senior TAS sa vo svojej správe pýta: *Kde si Adam? Kde si človeče? Chcel by som ťa mať opäť pri sebe. Chýbaš mi. A čo na to odpovedá Adam? „Počul som Ťa v záhrade, bál som sa, lebo som nahý; i skryl som sa (IM 3, 10).” Nasledujú len výhovorky a neschopnosť niesť zodpovednosť. A to je realita, s ktorou sa stretávame, žiaľ, čoraz viacej i v cirkvi i v našich cirkevných zbormi. Nechceme niesť zodpovednosť. Rôzne úrady si ponúkame. Nedokážeme ľudí „namočiť” do služby. Ako keby sme nechceli počuť tú otázku: „Kde si?”, ktorá by nás mala dať do pohybu, aby sme niečo dobré a podstatné, ako bytosti stvorené k obrazu Božiemu, urobili pre tento svet a spoločenstvo ľudí, ktoré nás obklopuje. Ani v našom senioráte to nie je iné. Keď prichádzajú voľby do nejakej funkcie, tak nedokážeme „namočiť” človeka do služby, v ktorej by vzal na seba zodpovednosť. Počujeme len samé výhovorky, prečo to nejde.*

Ovocím tohto stavu je množstvo CZ, ktoré nedokážu obsadiť funkcie dozorcov, ich zástupcov, či kurátorov. Stáva sa bežnou praxou, že CZ aj niekoľko rokov nemá zborového dozorcú. Neochota prevziať zodpovednosť má rôzne dôvody - od ťažkej komunikácie s duchovným či v presbyterstve, po neochotu obetovať svoj čas pre cirkevno-zborovú službu. V takomto prostredí sa veľmi ťažko otvárajú dvere novej spolupráce, ak duchovní konštatujú, že nie je o službu záujem. Takto sa rodí preťaženosť, rezignácia, frustrácia aj obavy o budúcnosť viacerých spoločenstiev. Som úprimne vďačný Pánu Bohu za všetkých, ktorí sa v uplynulom roku otvorili a prijali zodpovednosť za službu v seniorátoch aj CZ. V dištrikte to bola voľba dištriktuálneho dozorcú, kde kontinuálne pokračuje brat Lubomír Pankuch. K prevolbám došlo aj vo viacerých seniorátoch - v KOS do služby seniora opätovne vstúpil Ján Hruška aj novozvolený dozorca Ľudovít Lenhardt. Za dlhoročnú obetavú službu v úrade seniora chcem poďakovať seniorovi Samuelovi Linkeschovi a dozorcovi Danielovi Kobyľanovi, ktorí vo výbornom tandeme stáli

na čele Košického seniorátu v náročných časoch pandémie aj vojnového konfliktu na Ukrajine. Novému predsedníctvu prajeme dobré zdravie a zmocnenie Ducha Svätého k budovaniu jednoty seniorátu vo zväzku pokoja. Som veľmi vďačný, že aj v LOS sa úrad seniora obsadil skúsenou a obetavou služobníčkou, Katarínou Hudákovou. Pre napredovanie je dôležitá aj kontinuita skúsenosti a vzťahovej stability. Aj preto som vďačný, že oslovenie prijala a vyprosujem pre ňu Božie vedenie a požehnanie. Pred voľbami stoja v Gemerskom aj Turčianskom senioráte; verím, že aj v týchto kútoch dištriktu sa s Božou pomocou podarí nielen osloviť, ale aj zvoliť nové predsedníctva. Čoraz väčší problém nastáva aj na úrovni obsadzovania kňazských staníc. Nízky počet teológov a kaplánov nie je dobrou prognózou do budúcnosti. Zvlášť, keď aj v minulom roku niekoľkí duchovní dobrovoľne odišli z aktívnej služby, podobne ako mnohí „Tomášovia“ dnešnej doby.

Pán otvára dvere pokoja

Ak je v centre pozornosti života učeníkov iba sklamanie z rôznych vecí, ak nás k zemi tlačia výčitky svedomia, ktoré nie sme schopní vyznať v spoločenstve, tak takéto spoločenstvo príliš nepriťahuje do svojho stredu nových členov.

Tomáš bol v spoločenstve, kde chýbal Kristus, možno aj preto sa vrátil - podobne ako neskôr Peter, či iní učeníci - k starému spôsobu života (k rybárčeniu na Tiberiadskom mori). Ako je to dnes s naším spoločenstvom cirkvi? Kto je v centre našej pozornosti? O čom sa rozprávame? Pred kým sa skrývame, či pred čím máme strach? „Kde stojí Kristus v našom živote? Je živý Pán v centre pozornosti všetkých nás v cirkvi, ktorí v nej slúžime, zastávame rôzne funkcie, či žijeme bežný rodinný život? Môžeme aj my dnes spoločne vyznať: „Videli sme Pána“?

Lebo iba očití svedkovia vzkriesenia dokážu niesť životodarnú zvesť o novom živote. Iba spoločenstvo omilostených, kde je Kristus v centre ich myslenia, slov i konania, sa stáva mocou lásky a darom Ducha Svätého príťažlivým spoločenstvom. Iba tí, v živote ktorých sa zrodilo vyznanie: „Videli sme Pána“, majú silu stať sa novým a oslovujúcim spoločenstvom, kde Kristus stretá svojich „Tomášov“ osobne. Tam, kde sú pochybnosti premožené osobným pohľadom viery na vzkrieseného Krista.

Napriek zatvoreným dverám, napriek všetkému, akí učeníci boli, Vzkriesený Pán prichádza a svojimi prebodnutými rukami prelamuje priestor, kde už nie je v centre pozornosti zlyhávajúci človek, ale On, živý Pán! Prvá veta, ktorú povie, nie je výčitka, ale „Pokoj vám“. Kristus nehovorí: „Prečo ste sa zamkli?“, ale prináša šalom – pokoj, ktorý uzdravuje.

V tomto geste sa zjavuje charakter Božej milosti: neprichádza k pripraveným, ale k ustráchaným. Neprichádza ako sudca, ale ako Ten, ktorý dáva nový začiatok. Pokoj – to nie je sentimentálny pocit, ale moc Ducha Svätého, ktorá obnovuje vnútro človeka aj spoločenstva. Jeho prítomnosť všetko mení. Až keď do stredu pozornosti, centra nepokoja, vnútorného chaosu či strachu sa postaví Vzkriesený so svojím pokojom, spoločenstvo učeníkov sa mení na centrum pokoja, viery a poslania. Toto nie je psychologická zmena myslenia, ale bytostný zvrat v poznaní: bez Krista niet cirkvi. A ešte presnejšie – bez prítomnosti vzkrieseného Krista niet otvorených dverí. Niet prekročenia strachu, niet hlásania odpustenia, niet misie. Ako cirkev dnes môžeme mať štruktúry, programy, liturgiu, diakoniú, no pokiaľ sa v centre duchovného života nenachádza živý Kristus, ostáva všetko len za zatvorenými dverami. Ak sa vo vnútri zborov, seniorátov, na kazateľniciach Kristus nezjavuje ako prítomná realita, ale len ako idea, spomienka či dogma, ostaneme v pasci kruhového nečinného chodu.

Učeníci nezačali misiu preto, že si uvedomili svoje povinnosti. Začali ju, lebo videli Pána (*J 20,20*). Vtedy sa „zaradovali“, a až potom boli schopní ísť. Radosť nepochádza z povinnosti, ale zo skutočného stretnutia. Preto dnes nestačí volať po otvorenosti cirkvi. Otvorená cirkev bez Krista je len ďalšia sociálna inštitúcia. Nestačí ani apel na misiu. Misia bez Krista je marketing. Len cirkev, ktorá stretla Vzkrieseného, môže otvárať dvere – nie z vlastnej sily, ale z Jeho moci.

Bohoslužobný život seniorátov VD

Keď sa dvere zavreli zo strachu, prišiel medzi učeníkov Ježiš. Nie s výčitkou, ale s pokojom. Nie s rozkazom, ale so zasľúbením a pozdravom: „Pokoj vám.“ A to isté slovo dnes potrebuje počuť cirkev. Bohoslužobný život – v chrámoch či online priestore – sa má stať otvorenými dverami, kde Kristus vstupuje do uzavretosti, nepokoja, ľudského strachu. Kde znie nielen „kázeň“, ale hlas Toho, ktorý hovorí ako ten, čo má moc. Veď len vtedy, keď sa On postaví do stredu, nastáva pohyb: „*Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás.*“ Až keď Ježiš dýchol na učeníkov Ducha, dostali zmysel aj ich predchádzajúce skúsenosti. Preto dnes nestačí pozývať na bohoslužby ako na podujatie. Je dôležité položiť si otázku, či vo zvesti Božieho slova stojí v centre Kristus s Jeho dielom vykúpenia, s posolstvom lásky, zvest o Božom kráľovstve. Sú naše kázne kristocentrické? Seniorka LOS radostne konštatuje: „*Potešiteľné je, že kazatelia sa usilujú, aby kázne boli kristocentrické. V tomto úsilí chceme pokračovať aj naďalej, a to spoločným vzdelávaním na stretnutiach pastoraálnych konferencií.*“

Bohoslužobný život seniorátov VD nie je len štatistika. Je potešiteľné, že v niektorých seniorátoch zaznamenali nárast účastníkov na Službách Božích (SB). Cirkev v súčasnosti potrebuje viac pokojného dychu Ducha. Potrebuje nielen informovaných, ale aj dotknutých učeníkov, ktorí videli Vzkrieseného a zaradovali sa z toho. Potrebuje prežiť to, čo učeníci: stretnúť Zmŕtvychvstalého a zažiť vyslanie Jeho Duchom. Nestačí len hovoriť o odpustení, musíme byť nástrojmi odpustenia. Nestačí poznať biblické texty, musíme z nich žiť. Nestačí kázať o pokoji, musíme sa stať nositeľmi pokoja.

Nakoľko tri senioráty vo svojich správach nevyhodnocujú bohoslužobný život, je ťažké vytvoriť objektívnejšiu analýzu, preto prikladám len štatistické porovnanie. Chcem však oceniť, že celkovo po

ŽIVOT VD a SENIORÁTOV VD ZA ROK 2024 (rok 2024, rok 2023, <i>rozdiel</i> , rok 2022)								Tendencia oproti rokom 2022, 2023
Hlavné SB	2 027	1 137	2 442	3 248	1 854	1 815	12 523	Za posledné 2 roky celkovo mierny nárast
Počet	1 954	1 188	2 336	3 141	1 892	1 804	12 315	Mierny nárast – GES, LOS, ŠZS
	<i>+ 73</i>	<i>- 51</i>	<i>+ 106</i>	<i>+ 107</i>	<i>- 38</i>	<i>+ 11</i>	<i>+ 208</i>	Malý nárast – TAS
	2 040	1 181	2 264	3 999	1 851	1 865	12 400	Malý pokles – KOS, TAS
Hlavné SB	667	811	2 270	3 998	1 067	1 711	10 524	Celkový mierny pokles
(priemerná účasť, % účasť)	685	817	2 298	3 938	1 113	2 054	10 905	Mierny pokles – GES, KOS, TAS, TUS
	<i>- 18</i>	<i>- 6</i>	<i>- 28</i>	<i>+ 60</i>	<i>- 46</i>	<i>- 343</i>	<i>- 381</i>	Malý pokles – LOS
	<i>10, 7%</i>	<i>13 %</i>	<i>9, 7 %</i>	<i>16, 5%</i>	<i>12, 2%</i>	<i>7, 2%</i>	<i>11, 3 %</i>	Malý nárast – ŠZS
	10, 9 %	13 %	9, 7 %	16 %	12, 7 %	8, 4 %	11, 6 %	Naj-účasť: 1. ŠZS, 2. KOS, 3. TAS, 4. GES, 5. LOS, 6. TUS
Online SB	64	51	191	353	0	280	939	Celkový mierny pokles
	34	202	142	446	0	398	1 222	Väčší pokles – KOS, ŠZS, TUS
	<i>+ 20</i>	<i>- 151</i>	<i>+ 49</i>	<i>- 93</i>	<i>0</i>	<i>- 118</i>	<i>- 283</i>	Nárast – GES, LOS
								Žiadne – TAS

náročnej pandemickej situácii narástol nielen počet SB, ale aj účastníkov. Je potrebné vyzdvihnúť aj rôznorodosť foriem SB a bohoslužobných príležitostí. Senior KOS konštatuje: „*Som si vedomý toho, že postupne klesajúci záujem ľudí o účasť na službách Božích núti kňazov inovovať program, spôsob a liturgiu služieb Božích. No ak tak robíte, robte to uvážene, aby ľudia neboli prílišnými zmenami vyrušení a služby Božie sa nestali hokusom-pokusom, lebo to ľudí zmätie ešte viac. Vždy je to v prvom rade milosť Božia, a potom umenie kazateľa a vnútorné nastavenie počúvajúcich urobiť služby Božie tak, aby sa na nich každý cítil doma.*“

Seniorka LOS opisuje širokú ponuku nasledujúco: *V CZ sa konajú služby Božie zamerané na deti, na mládež, na rodiny, so sprievodom kapely, s vystúpením detí, spevokolu, s prezentáciou, s básňami, zapojením neordinovaných. V Kľačanoch majú niekoľkokrát v roku služby Božie, na ktorých príprave sa podieľajú konfirmandi. Brat farár R. Stanček na službách Božích pripomína osobnosti významných dejateľov, ktorí mali výročia a priblížil medzníky histórie cirkevného zboru. Brat farár P. Taját konštatuje: „Prírodné vyššia účasť na službách Božích je vtedy, keď je program detí alebo spevokol. Stojí preto za námahu pripravovať takéto programy so spevokolom, detskou besiedkou alebo s deťmi či mládežou zo základnej školy.“ Je to skutočne pestrá paleta farieb rôznych spôsobov, ktoré sú obohatením. Ale nemali by byť dôležitejšie ako zvesť Božieho slova... V ŠZS, konkrétne v CZ Prešov sa tešia veľmi peknej odozve na služby Božie na fare, ktoré sú otvorené predovšetkým pre sekulárnych ľudí a mladšie rodiny. Pre narastajúci počet účastníkov je potrebné rozšíriť zborovú miestnosť. Všetky tieto kreatívne formy sú však len cestami, ako Kristus prichádza uprostred spoločenstva cirkvi. Jeho miesto je v strede nášho záujmu, aby sa aj dnes novodobí učenici zaradovali a vyznali: „Videli sme Pána.“ Je to spôsob, ako Pán cirkvi aj dnes vdychuje svojho Ducha - v moci Božieho slova a sviatostí.*

Krst svätý

Krst je chvíľa Božieho povolania na cestu za Kristom. Je momentom nového začiatku, keď sme v moci Ducha Svätého prijímaní za Božie deti. Dych duchovného života, ktorý začína povolaním k novej poslušnosti aj k životu v posvätení.

ŽIVOT VD a SENIORÁTOV VD ZA ROK 2024 (rok 2024, rok 2023, rozdiel, rok 2022)								Tendencia oproti rokom 2022, 2023
	GES	KOS	LOS	ŠZS	TAS	TUS	VD	
Krst svätý	191	97	165	254	77	232	1 016	Za posledné 2 roky celkovo mierny pokles, výrazný pokles - TUS
	222	95	189	274	89	322	1 191	
	- 31	+ 2	- 24	- 20	- 12	- 90	- 175	Za posledný rok: mierny pokles
	184	104	257	326	120	360	1 351	Malý nárast – KOS Mierny pokles – GES, LOS, ŠZS, TAS Väčší pokles – TUS

V súvislosti s krstom by som chcel podčiarknuť veľmi trefné konštatovanie seniora ŠZS M. Chalupku: „*V roku 2024 sa na Slovensku narodilo iba o niečo viac ako 46-tisíc detí. Vyplýva to z prvých údajov o demografickom vývoji v minulom roku, ktoré dnes zverejnil štatistický úrad. Úmrtí však bolo výrazne viac, situáciu nezachránila ani migrácia a celkový počet obyvateľov tak opäť klesol. Naplňajú sa tak prognózy demografov, ktorí predpovedajú, že Slovensko bude čeliť **výraznému úbytku** obyvateľov. Európsky štatistický úrad v poslednej prognóze očakáva, že do roku 2100 prídeme o takmer milión obyvateľov, pričom pod hranicu piatich miliónov by sme sa mali dostať v roku 2065. Jednou z hlavných*

príčin tohto vývoja je **klesajúca pôrodnosť**. V minulom roku sa narodilo len o niečo viac ako 46-tisíc detí. V roku 2023 ich bolo necelých 49-tisíc. Zároveň to bol rok, keď sme sa po prvýkrát dostali pod hranicu 50-tisíc. Najnovšie dáta ukazujú, že nešlo o jednorazovú záležitosť, ale ide o trend, ktorý sa prehĺbuje. (<https://www.postoj.sk/171629/slovakov-vlani-ubudlo-prepad-porodnosti-je-coraz-vyraznejši>). Na začiatku 60-tych rokov pripadali na jednu ženu v SR viac ako 3 deti, ale v roku 2024 to bolo len 1,49 dieťaťa. Pravdivé je konštatovanie, ktoré zaznieva z výročnej správy br. Sabola, biskupa v. v. (CZ Marhaň): Nízky počet narodených a pokrstených detí odzrkadľuje nesprávny postoj k životu tých, ktorí deti môžu mať. Niekedy je to prejav rodičovského egoizmu, či konzumného štýlu života, inokedy strach, či výchovu viacerých detí zvládneme. Beda však spoločenstvu, ktoré vníma dieťa ako záťaž života a nie ako Boží dar. Zdá sa, že došlo k **demografickému zlomu**, ktorý sa už nezastaví.

Milosť Krstu svätého prijalo vo VD v uplynulom roku 1 016 (- 175) ľudí. Každoročne v seniorských správach zaznievajú konštatovania, že narastá počet krstov detí párov, ktoré sa nechcú sobášiť. Byť začlenený do rodiny cirkvi je veľkou zodpovednosťou v procese výchovy najmenších, a takto plniť obsah krstnej zmluvy. Toto je veľká výzva nielen všetkých rodičov a krstných rodičov, ale aj širšej rodiny cirkevných zborov. Podnetný je postreh seniorky LOS v súvislosti záujmu o pokrstené deti: „*Veľmi pekný je zvyk, ktorý majú v CZ Ružomberok, kde na „strom života“ zavesia meno pokrsteného dieťaťa a modlia sa zaň. A možno ako návrh pre nás duchovných: navštíviť pokrstené deti v deň ich tretích narodenín alebo pri výročí krstu.*“

Večera Pánova

Je nesmierne uzdravujúce v Kristovej blízkosti prežívať vedomie vlastnej stratenosti a hriešnosti. Zažili to aj učeníci v slovách uistenia, aj zasľúbenia: „*Ježiš im opäť riekol: Pokoj vám!*“

K Večeri Pánovej (VP) pristúpilo vo VD v minulom roku (99 320 /+ 6 732) komunikantov. Potešiteľný je nárast komunikantov v piatich seniorátoch, ktorý bol po pandemickom období najväčší. Spôsobuje ho častejšie prislúhovanie VP v cirkevných zboroch. Populárny je trend mať VP raz za mesiac, k čomu by som chcel povzbudiť aj ostatných, ktorí to ešte vo svojich zboroch nepraktizujú. Skúsenosť ukazuje, že o sviatostný život ľudia majú záujem. Nebojme sa pravidelnosti. Sviatosť Večere Pánovej nám nezovšednie, ako sa poniektorí obávajú, ale nás posilní a zjednotí v láske. V cirkvi sa etablovali aj viaceré formy prislúhovania – niektorí sa vracajú k spoločnému kalichu, iní distribuujú z kališkov, ďalší využívajú obidva spôsoby. Výstižne o tom píše seniorka LOS: „*Pandemické opatrenia už neplatia, je možné prislúhovať z jedného kalicha, ale u mnohých pretrvávajú obavy. Ak to má byť prekážkou prístupu k VP, tak to treba rešpektovať. „Silní“ majú byť ohľaduplní k „slabým“.*“

	GES	KOS	LOS	ŠZS	TAS	TUS	VD	
VP – počet komunik.	5 178	8 704	20 052	34 732	9 941	20 713	99 320	Za posledné 2 roky stúpajúca tendencia.
	5 309	7 327	18 803	32 856	8 735	19 558	92 588	
	- 131	+ 1 377	+ 1 249	+ 1 876	+ 1 206	+ 1 155	+ 6 732	Za posledný rok mierny nárast
	4 906	7 840	18 274	27 690	8 371	18 775	85 856	Mierny pokles – GES
	+ 403	- 513	+ 529	(+ 5 166)	(+ 364)	(+ 783)	(+ 6 732)	Mierny nárast – LOS, ŠZS, TUS
								Väčší nárast – KOS, TAS

Sobáše

	GES	KOS	LOS	ŠZS	TAS	TUS	VD	
Sobáše	25	29	65	101	34	76	330	Celkový pokles za posledné 1 – 2 roky
	38	39	72	93	36	91	369	Malý nárast – ŠZS
	- 13	- 10	- 7	+ 8	- 2	- 15	- 39	Malý pokles – LOS, TAS, TUS
	55	37	76	121	48	82	419	Mierny pokles – GES, KOS
								Evanjelické – 109 (33 %)

Do manželstva v minulom roku vstúpilo 330 (-39) manželských párov, z toho 109 boli obaja snúbenci ev. a. v a 221 križných manželstiev. Cirkevne sme požehnali 34 manželských párov a z toho 25 križných.

Rád by som poukázal na jeden vážny aspekt, ktorý vplýva aj na celkový počet členov cirkvi. Každoročne je počet zmiešaných manželstiev skoro dvojnásobný oproti čisto evanjelickým sobášom. Prísnejšie pravidlá v katolíckej cirkvi síce dovoľia sobáš v evanjelickom chráme, ale len na základe podpísania súhlasu, že deti budú krstené vo väčšinovej cirkvi. Domnievam sa, že týmto spôsobom ako ECAV strácame mnoho narodených detí, ktoré sú na základe ústupku katolíckej strane nakoniec krstené vo väčšinovej cirkvi. Nedovoliť si vyčíslieť, koľko členov týmto spôsobom evanjelická cirkev stratila za posledných dvadsať rokov, ale za každoročným poklesom stojí aj tento faktor. Ako cirkev výber životného partnera nevieme ovplyvňovať, ale otázka je, či v rodine a cirkevnom zbore vedíme mladých ľudí k tomu, aby si zakladali rodiny v duchovnej jednote.

O dišpenz k sobášu rozvedených v minulom roku na BÚ VD požiadalo 27 rozvedených snúbencov. Z celkového počtu sobášov je to skoro 1/10. S každým žiadateľom o dišpenz ako biskup vediem pastoraálny rozhovor, čo vnímam ako veľmi požehnaný čas otvorenosti. Vysoké číslo žiadostí o dišpenz je jasným svedectvom, že rozvodová prax sa citeľne dotýka aj evanjelickej cirkvi. Najčastejším dôvodom rozvodov je nevera manželského partnera ako dôsledok posunu hodnôt. Je dôležité, aby cirkev mala pastoraálne otvorené oči a dokázala podať pomocnú ruku ešte skôr, ako pár podá žiadosť o rozvod.

Pohreby

	GES	KOS	LOS	ŠZS	TAS	TUS	VD	
Pohreby	182	130	355	292	123	380	1 462	Za posledné 2 roky celkovo väčší pokles,
	165	126	369	284	117	413	1 474	výrazný pokles - TUS
	+ 17	+ 4	- 14	+ 8	+ 6	- 33	- 12	Za posledný rok: celkovo malý pokles
	202	141	424	333	121	489	1 710	Nárast – GES
								Malý nárast – KOS, ŠZS, TAS
								Malý pokles – LOS
								Pokles – TUS

V roku 2024 sme sa rozlúčili s 1 462 (- 12) členmi evanjelickej cirkvi, čo je oproti roku 2023 minimálny pokles. Tu by som rád zdôraznil, že napriek tomu ako to môže vyznieť, sú pohreby momentálne jednou z najdôležitejších príležitostí, kde je možné osloviť predovšetkým sekulárnych ľudí, ktorí inak nemajú žiaden kontakt s cirkvou. Je dôležité, aby kázne duchovných mali predovšetkým

evanjelizačný charakter, kde sa kladú základné existenciálne otázky a na základe Božieho slova hľadajú zmysluplné odpovede. Chceme povzbudiť všetkých duchovných, aby tieto príležitosti nepremieňali na pietne spomínanie na život zosnulých, ale všetkých, ktorí sú zastavení mocou smrti, privádzali k Tomu, ktorý jej moc premohol svojím vzkriesením. Veľkonočný pozdrav učeníkov: „Pokoj vám“ vo chvíľach rozlúčok prináša nielen úľavu duše, ale aj silu v zápase s pochybnosťami, aj uzdravenie očí, ktoré dokážu vo viere dovidieť do večnosti.

Vnútro-misijná (VM) a biblická činnosť

Prikladám tabuľku ďalších vnútro-misijných aktivít.

ŠTATISTIKY VMV ZA ROK 2024

	GES	KOS	LOS	ŠZS	TAS	TUS	VD	Poznámky
Deti (počet)	244	339	868	1 085	364	508	3 408	Celkovo za posledné 1 – 2 roky nárast
	224	324	792	1 122	312	596	3 370	Nárast – GES, KOS, LOS, TAS
	168	235	720	831	228	560	2 742	Pokles – ŠZS, TUS
	+ 20	+ 15	+ 76	- 37	+ 52	- 88	+ 38	
Deti (účasť)	185	127	246	515	137	202	1 412	Celkovo za posledné 1 – 2 roky nárast
	155	97	219	533	119	190	1 313	Nárast – GES, KOS, ŠZS, TAS
	98	73	225	452	60	205	1 113	Pokles – LOS, TUS
	+ 57	+ 24	- 6	+ 81	+ 59	- 15	+ 99	
Dorast (počet)	121	189	530	588	178	425	2 031	Celkovo za posledné 1 – 2 roky nárast
	102	131	505	603	91	415	1 847	Nárast – GES, KOS, LOS, TAS, TUS
	120	116	375	527	98	362	1 598	Pokles – ŠZS
	+ 19	+ 58	+ 25	- 15	+ 87	+ 10	+ 184	
Dorast (účasť)	64	91	251	327	69	336	995	Celkovo za posledné 1 – 2 roky nárast
	68	104	245	347	41	179	984	Nárast – LOS, TAS, TUS
	54	93	213	290	57	218	925	Pokles – GES, KOS, ŠZS
	- 4	- 13	+ 6	- 20	+ 28	+ 157	+ 11	
Mládež (počet)	55	236	190	327	69	336	1 213	Celkovo za posledné 1 – 2 roky stabilne
	52	227	245	283	90	340	1 237	Nárast – GES, KOS, ŠZS
	54	231	250	274	136	284	1 229	Pokles – LOS, TAS, TUS
	+ 3	+ 6	- 55	+ 44	- 21	- 4	- 24	
Mládež (účasť)	39	120	81	148	43	176	607	Celkovo za posledné 1 – 2 roky stabilne
	68	114	91	141	41	186	641	Nárast – KOS, ŠZS
	27	141	86	144	35	170	603	Pokles – GES, LOS, ŠZS, TAS, TUS

... prišiel Ježiš a postavil sa do prostriedku, riekol im: Pokoj vám!....

	- 29	+ 6	-10	+ 7	+ 2	- 10	- 34	
Tábory pre deti a mládež – denné	145	299	558	585	183	543	2 313	Celkový malý nárast
	166	207	566	593	209	546	2 287	Nárast – KOS
	- 21	+ 92	- 8	- 8	- 26	- 3	+26	Pokles – GES, LOS, ŠZS, TAS, TUS
Tábory pre deti a mládež – pobytové	33	484	225	583	216	378	1 919	Celkový mierny nárast
	38	420	185	669	192	298	1 802	Nárast – KOS, LOS, TAS, TUS
	- 5	+ 64	+ 40	- 86	+ 24	+ 80	+ 117	Pokles – GES, ŠZS
Muži	1	44	156	80	0	106	387	Celkový mierny nárast
Počet za rok (priem. účasť)	5	6	109	36		49	205	Nárast – GES, KOS, LOS, ŠZS, TAS
	1	43	143	78		43	308	Bez – TAS
	3	6	85	34		67	195	
	0	+ 1	+ 13	+ 2		+ 63	+ 79	
	+ 2	0	+ 24	+ 2		- 18	+10	
Ženy	43	78	209	187	71	95	683	Celkový mierny nárast
Počet za rok (priem. účasť)	41	34	107	227	73	127	609	Nárast – KOS, LOS, ŠZS, TAS, TUS
	55	68	171	157	55	80	586	Pokles – GES
	36	29	100	120	45	126	456	
	- 8	+ 10	+ 38	+ 30	+ 16	+ 15	+ 97	
	+ 5	+ 5	+ 7	+ 107	+ 28	+ 1	+ 153	
Rodiny	3	6	7	14	1	10	41	Celkový malý nárast
Počet skupiniek (priem. účasť)	28	98	176	249	69	232	852	Nárast – KOS, LOS, ŠZS
	9	4	6	5	3	11	38	Pokles – GES, TAS, TUS
	56	94	245	114	22	240	771	
	- 6	+ 2	+ 1	+ 9	- 2	- 1	+ 3	
	- 28	+ 4	- 69	+ 135	+ 47	- 8	+ 81	
Biblické hod. dosp. (účasť)	104	93	195	414	130	164	1 100	Celkovo za posledné 1 – 2 roky malý pokles
	126	100	202	437	104	142	1 111	Nárast – TAS, TUS
	97	101	227	450	83	176	1 134	Pokles – GES, KOS, LOS, ŠZS
	- 22	- 7	- 7	- 23	+ 26	+ 22	- 11	

... prišiel Ježiš a postavil sa do prostriedku, riekol im: Pokoj vám!...

Pastorálne návštevy (počet)	707	290	1 828	891	447	1 356	5 519	Celkovo za posledné 1 – 2 roky mierny nárast
	636	284	1 581	908	412	1 327	5 148	Nárast – GES, KOS, LOS, TUS, TAS
	640	253	1 380	899	548	1 297	5 017	Pokles – ŠZS
	+ 71	+ 6	+ 247	- 17	+ 35	+ 29	+ 371	

Som Pánu Bohu vďačný za projekt Edukačno-misijného centra (*ďalej EMC*), ktoré po mnohých rokoch dostalo reálne kontúry a rozbehlo sa s kvalitnou a pestrú ponukou vzdelávania aj duchovných aktivít. Otázka je, do akej miery dokážeme na ponuky EMC reflektovať, či už sami osobne, alebo či oznamujeme a pozývame, či vysielame vlastných spolupracovníkov, aby získali nielen nové schopnosti, ale aj duchovné impulzy. Náš vzťah k ponuke EMC je kľúčový. Viem, že nie je možné absolvovať všetko, ale povzbudzujem cirkevné zbory, aby sa angažovali pri podpore, propagácii, aj realizácii projektov EMC. Skúsenosť učí, že kde je zápal pre vec Kristovu, kde sú vzťahy, poznanie a ochota, tam prichádza požehnanie v službe. Lebo vzťahy sa rodia a budujú pri spoločnej činnosti.

Podrobne o mnohých seniorátnych VM aktivitách VD ECAV informuje predseda Vnútro-misijného výboru VD (*ďalej VMV VD*) Marek Cingeľ. Za jeho obetavú, širokospektrálnu koordinačnú činnosť v rámci zodpovednosti za misiu mu úprimne ďakujem a spoločne s ním všetkým seniorátnym predsedom VM, aj širokému tímu dobrovoľných spolupracovníkov, bez ktorých by na tejto úrovni života cirkvi služba nebola možná.

VNÚTROMISIJNÉ PODUJATIA VD

1. EVANJELIZÁCIA PRE TEBA (20. – 24. marec 2024)

(7. ročník) - Liptovský Mikuláš, Dom kultúry. Téma: „*Kto hľadá, nájde ... lásku, vieru, nádej, pokoj, zmysel života.*“ Evanjelizácia bola vysielaná na 34 miestach po celom Slovensku s celkovou účasťou tisíc ľudí, v online priestore malo vysielanie 13 000 vzhliadnutí.

2. ONLINE KÁŽŇOVÉ PRÍPRAVKY K PÔSTU A VEĽKEJ NOCI (12. február 2025)

Téma: „*Impulzy z Lutherovej teológie kríža pre naše pôstne a veľkonočné kázanie*“ - generálny biskup ECAV Ivan Elko.

3. DIŠTRIKTUÁLNA PASTORÁLNA KONFERENCIA VD A PÔSTNY VEČER (3. – 4. marec 2024)

Téma: „*Väzenie s kľúčom zvnútra*“ - česká psychologička, teologička Kateřina Lachmanová. V predvečer DPK - 3. marca 2024, za pomerne bohatého počtu účastníkov (aj z radov inoveriacich) sa konal v Dvorane BÚ VD „Pôstny večer“, kde K. Lachmanová prednášala na tému „*Kríž ako strom života*“. Hudobný hosť: kapela KVD.

4. ZÁJAZD DO NEMECKA - Po stopách reformácie a stretnutie kresťanov vo Frankfurte nad Odrou (4. – 9. jún 2024)

Počet účastníkov - 58. Návšteva reformačných a iných miest: zámok **Moritzburg, Leipzig** (*prehliadka mesta, Thomaskirche, Nikolaikirche, grilovačka a návšteva centrál Gustav-Adolf-Werk*), **Halle** (*prehliadka mesta, Marktkirche, Totenmaske*), **Torgau** (*zámok, Katharina-Luther-Stube, Priesterhaus*), **Wittenberg** (*Mestský a Zámocký kostol, Lutherov a Melanchtonov dom, Panoramatické múzeum 1517, reformačná záhrada*). Z Wittenbergu sme sa presunuli do **Frankfurtu nad Odrou** (Nemecko) a do **Ślubice** (Poľsko), kde sa konalo v dňoch 7. – 9. júna 2024 medzinárodné ekumenické „Stretnutie

kresťanov" zo strednej a východnej Európy na tému: „*Nič nás nemôže rozdeliť*“ s bohatým programom, ktorý využili účastníci zájazdu. Ďakujeme za výbornú organizáciu a sprevádzanie vedúcemu BÚ VD S. Miškovi. Zájazd sme zorganizovali s finančnou podporou partnerskej Evanjelickej cirkvi stredného Nemecka (EKM).

5. EVANJELICKÝ DEŇ (22. – 23. jún 2024)

Dištriktuálny deň VD ECAV sa minulý rok nekonal, keďže sme v spolupráci s ECAV a ZD ECAV zorganizovali Evanjelický deň v Ružomberku. V sobotu 22. júna sa konal v evanjelickom kostole *Večer slova a hudby*, venovaný 445. výročiu vydania prvého prekladu Kralickej Biblie. V nedeľu 23. júna sa v Športovej hale Koniareň konali slávnostné Služby Božie, ktoré vysielala STVR na Dvojke.

6. MISIJNÉ DNI VD 2024 (29. august – 1. september 2024)

Téma MD VD: „*Od seby k žatve*.“ Pre deti a rodičov vystúpil s dvomi divadelnými predstaveniami jedného herca „*Tučňáci na arše a Rybári*“ Jan Horák z Česka. Pripravený bol bohatý celodenný program: semináre, panelová diskusia na tému „*Žatvy je mnoho, ale pracovníkov málo*“, biblické hodiny, misijný večer s misionárom Bevanom Steinom - „*Správa o misii na Ukrajine*“, literárne popoludnie. Sme vďační Pánovi cirkvi za všetkých účinkujúcich a slúžiacich, za pracovníkov BÚ VD, za ich úprimnú a obetavú službu. Dobrovoľnícky tím je pre nás každý rok veľkým Božím darom.

7. DEŇ RODINY VD / zrušený

Deň rodiny VD sa mal konať 14. – 15. septembra, no kvôli nepriaznivému počasiu sme ho najprv preložili na nový termín (4. – 5. októbra) a nakoniec zrušili. Veríme, že sa nám tento nový typ podujatia (o to viac, že je v ECAV Rok rodiny) podarí zorganizovať tento rok, a to 12. – 13. septembra 2025 s už plánovaným programom z roku 2024.

8. FESTIVAL CHRÁMOVEJ PIESNE (26. október 2024)

Konal sa v evanjelickom kostole v Liptovskom Mikuláši. Srdečne ďakujeme účinkujúcim, odbornej porote ako aj domácemu zboru (zvlášť zborovému farárovi J. Havrilovi ml.), ESŠ v Liptovskom Mikuláši. Po úspešnom 1. ročníku festivalu pripravujeme aj jeho 2. ročník, a to dňa 25. 10. 2025 v Liptovskom Mikuláši.

9. RODINNÁ KONFERENCIA ROS (14. – 17. november 2024)

Východný dištrikt bol aj v roku 2024 spoluorganizátorom 19. rodinnej konferencie ECAV, spolu s OZ Rodinné spoločenstvo. Konala sa v hoteli SOREA MÁJ v Liptovskom Jáne s témou „*Tri stromy*“. V roku 2025 sa bude konať jubilejná 20. konferencia ROS, a to 14. – 17. novembra 2025 v Liptovskom Jáne

10. ONLINE KÁŽŇOVÉ PRÍPRAVKY K ADVENTU A VIANOCIAM (25. november 2024)

Téma: „*Prečo sa Boh musel stať človekom?*“ – dogmatické a homiletické aspekty adventných a vianočných kázní. R. Hanus a M. Jurík (EBF UK).

11. VÝSTAVA Prázdna stolička

V roku 2024 bola výstava inštalovaná v priestoroch Slovenskej národnej galérie v Bratislave a v Starom evanjelickom lýceu v Bratislave. Okrem edukačného rozmeru priniesla výnimočnú propagáciu Evanjelickej spojenej školy v Prešove a sprítomnila dejinné súvislosti nielen vo vzťahu k pohnutým časom druhej svetovej vojny. Pripomenula aj dôležité postavenie evanjelického kolégia v procese vzdelávania v meste Prešov. Za túto činnosť všetkým zainteresovaným do organizácie úprimne ďakujem. V roku 2024 výstava bola prezentovaná na týchto miestach:

Marec 2024 - Teologická fakulta KU Košice,

Apríl 2024 - EKG Prešov, Klubovňa - 26. 4. 2024 s návštevou prezidentky SR Z. Čaputovej

Júl až október 2024 - Slovenské národné múzeum, sídelná budova Vajanského nábrežie, Bratislava.

November a december 2024 - Evanjelické lýceum Bratislava, Staré Mesto.

MESAČNÍK eVÝCHOD

15 rokov mesačníka eVýchod

Časopis eVýchod v roku 2024, ktorý bol jubilejným 15. ročníkom, vychádzal ako mesačník s výnimkou letného dvojčísła 07-08/2024.

- Reflektoval na témy a podujatia na generálnej úrovni ECAV - v súlade s prijatou Víziou na päť prstov; ale aj na úrovni Východného dištriktu ako vydavateľa časopisu.
- Podieľal sa na propagácii podujatí organizovaných Edukačno-misijným centrom ECAV
- Prostredníctvom reportáží, ankiet a rozhovorov sa k podujatiam vracia a prehľbuje ich obsah. Cez QR kódy odkazuje na webové fotogalérie alebo videozáznamy na YouTube.
- Na pokračovanie vychádzala prednáška profesora Tomáša Halíka, nositeľa Templetonovej ceny za religionistiku, ktorá odznela na 13. Valnom zhromaždení Svetového luteránskeho zväzu v poľskom Krakowe.
- Uplynulý 15. jubilejný ročník pripomenul významné teologické osobnosti (*D. Bonhoeffer, C. S. Lewis...*), ako aj odkaz sestier Royových, ktorý zachováva najmä Múzeum na Starej Turej (*rozhovor s Pavlom Trúsikom - zakladateľom Múzea sestier Royových a Samuelom Jurčom – archivárom, reportáž o Lete v múzeu*)
- Čitateľom prinášal cestopisy z oblastí, kde reformácia alebo kresťanstvo zanechali svoju stopu (*Nemecko, Taliansko, Grécko...*)
- Propagoval sociálno-diakonické projekty na podporu marginalizovaných skupín (*konferencia Nárast detskej chudoby, rozhovor s vedením Diakonického domova Elim*)
- Prezentoval historicko-kultúrne dedičstvo (*vzácný gotický kalich z Kukovej, socha básnika P. O. Hviezdoslava pred Ev. lýceom v Kežmarku, fresky v gotických kostoloch so značkou EKD*)
- Odkazoval na dôležitosť zahraničnej misie cez projekt Deti Afriky, ktorý dáva chudobným deťom z Tanzánie šancu na vzdelanie a lepší život.
- Reflektoval na témy spojené s dištriktuálnym školstvom
- Predstavil hudobno-divadelné projekty (*Muzikál Snežienka/ ECAV Martin a muzikál Lastovičky/ ECAV Stará Turá*)
- Priblížil motiváciu a prácu zahraničných misionárov a jazykových lektorov na evanjelických školách (*americká lektorka Clara Rich/ EG Tisovec a dobrovoľníčka na ESS v Prešove – Maya Scholtz/ Lipsko, Nemecko*).
- V roku 2024, vzhľadom na trvajúci vojnový konflikt na Ukrajine, redakcia EV pokračovala v reflektovaní tém súvisiacich s utečeneckou krízou.
- EV podporoval spoluprácu so slovenskými evanjelikmi v zahraničí (*v Slovenskom Komlóši, Maďarsko; v rumunskom Nadlaku a v USA, Texas*)
- Redakcia priblížila konflikt v Iraku ovládanom ISIS prostredníctvom rozhovoru s irackým kresťanom Moreesom Gaggi.
- Na svojich stránkach EV opakovane prinášal aj príbehy ľudí, ktorí prežili nacistickú a komunistickú totalitu a vydávajú o tom osobné svedectvo.
- eVýchod v uplynulom roku prezentoval umelecko-duchovnú prácu fotografův (*Lubomír Stacho*), divadelníkov (*Milan Sládek*), drevorezbárov (*Luboš Fořta*), spisovateľov (*Milan Rúfus*), architektov (*Ján Miloslav Bahna a Eugen Kramár*), divadelníkov (*Jan Horák*) a sochárov (*Jakub Vlček*).
- V roku 2024 pokračovala partnerská spolupráca s internetovým denníkom Postoj, Evanjelickým poslom spod Tatier a mesačníkom Dialóg.
- Mesačník eVýchod bol v roku 2024 mediálnym partnerom viacerých misijných, kultúrnych a vzdelávacích projektov (*ProChrist - Pre Teba, Konferencia EVS, Národný týždeň manželstva, Sláva šľachetným, SEMfest, 19. Rodinná konferencia a iných.*)

- Participoval na propagácii produkcie knižných vydavateľstiev – Tranoscius a. s., Slovenskej biblickej spoločnosti, Porta libri a ďalších. Mesačník dáva priestor pôvodnej autorskej tvorbe – literárnej aj fotografickej.
- Prostredníctvom knižných a filmových recenzií upozorňoval čitateľov na zaujímavé a hodnotné knihy a filmy s hlbším odkazom.
- Pokračovala rubrika *Cesta do krajiny viery* – výber z knihy nemeckého emeritného biskupa Burgharda Krause, ktorú preložil a vydal Východný dištrikt.
- Vzhľadom na zhoršujúce sa psychické a mentálne zdravie obyvateľstva, prinášal EV aj témy z oblasti psychológie a duševného zdravia. V roku 2024 redakcia spolupracovala s českým psychológom Pavlom Rausom a Marekom Madro – psychológom a zakladateľom OZ iPčko.
- Nechýbali témy z cirkevnej histórie (*portrét Anny Tranovskej, kníhkupca a účastníka SNP Jozefa Stanovského, kniha o histórii CZ Poprad, príbeh perzekvovaného nemeckého farára Imricha Vargu, portrét Jána Ružiaka – liptovského seniora a „tribúna“ Liptova*)
- Náklady na financovanie projektu pokrýva predplatné a výťažok z komisionálneho predaja, ale aj milodary a dobrovoľné príspevky jednotlivcov. Zoznam darcov je pravidelne zverejnený v každom čísle mesačníka. Najviac milodarov prichádza na prelome kalendárneho roka.
- Napriek zvýšeným nákladom cena za 1 ks výťažku zostala na úrovni 2,50 €, ale po dohode s tlačiarňou vychádza na tenšom papieri. Okrem printovej verzie časopisu bola v roku 2024 dostupná online verzia za finančne zvýhodnené predplatné 18 €. Odbornú technickú podporu pri tvorbe, úprave a správe webovej stránky www.evychod.sk redakcii poskytuje Lukáš Gregor.

Emília Mihočová (za redakciu mesačníka eVýchod)

SPOLUPRÁCA S VEREJNOPRÁVNOU TELEVÍZIOU

V roku 2024 dištrikt pokračoval vo veľmi dobrej spolupráci s STVR (najmä z košickým štúdiom) a to pri príprave televíznych Služieb Božích ako aj príspevkov do relácií Televízny posol, Orientácie, Regina (*Detská veľkonočná besiedka vo Vyšnom Žipove, Seniorátne strenutie detí „Dávidova harfa“, Pečenie vianočných oblátok v Bardejove, Galéria Múr v Prešove ...*).

TV prenosy: 1. SB na 1. slávnosť svätodušnú (19. 5. Batizovce), 2. Služby Božie na Hodžových dňoch (5. 5. Sučany), 3. Služby Božie na ED (18. 6. Ružomberok), 4. Služby Božie na 30. výročie založenia EG JAK (29. 9. Košice), 5. Služby Božie na 1. adventnú nedeľu (1. 12. Richvald), 6. Služby Božie na 1. slávnosť vianočnú (25. 12. Prešov).

Ďakujeme všetkým cirkevným zborom, ktoré prijali s pokorou neľahkú výzvu podeliť sa s posolstvom evanjelia a živého spoločenstva okolo Krista aj s divákmi verejnoprávnej televízie, ktorými nie sú len kresťania, ale aj neveriaci. Veríme, že prenosy povzbudili veriacich a oslovili pochybujúcich.

POMOC UKRAJINE

2. výročie vojenského konfliktu sme si pripomenuli koncertom pre Ukrajinu pod názvom POD SPOLOČNÝM MODRÝM NEBOM A ŽLTÝM SLNKOM (24. 2. 2024) v Divadle Jonáša Záborského v Prešove. S emotívnymi piesňami vystúpili speváčky Sima Magušinová a Mila Medvedovská v klavírnom sprievode Daniela Špinera. Program moderovala herečka prešovského Divadla Alexandra Duchnoviča Daniela Libezňuk. Nad koncertom prevzali záštitu predseda Prešovského samosprávneho kraja M. Majerský, primátor mesta Prešov F. Oľha a biskup VD ECAV P. Mihoč. Partnerom koncertu bol Zväz Rusínov- Ukrajincov SR.

Aj v roku 2024 dištrikt pokračoval v praktickej pomoci ukrajinským utečencom na Slovensku ale i v humanitárnej pomoci priamo na Ukrajine. Poskytujeme naďalej ubytovanie ako aj praktickú pomoc na troch miestach: 1. na BÚ VD v Prešove v jednej hostovskej izbe (2 osoby), 2. na Jarkovej ulici

v Prešove (v nájomných bytov býva 18 osôb) , 3. v Janoškovom dome pri Liptovskom Hrádku býva 15 osôb. Viacerí utečenci sa vrátili počas minulého roka domov na Ukrajinu. Niektorí sa však už nemajú kam vrátiť, keďže ich príbytky sú zbúrané resp. sú na okupovanom území. Je výzvou, ako pomôcť zabezpečiť budúcnosť týmto dôchodcom a matkám s deťmi. Jednou z možností je vytvorenie jedného ubytovacieho centra v rámci celej cirkvi, ktoré by sústredilo všetkých utečencov z ECAV.

V rámci budovania vzťahov sme pre ubytovaných zorganizovali grilovačku, vianočnú kapustnicu, koncert pre Ukrajinu v Prešove atď. Väčšina ukrajinských odídencom pracuje (aj dôchodkyň) a ukrajinské deti navštevujú základné alebo stredné školy. Po tom, ako zrušila Vláda SR príspevok na ubytovanie, ubytovaní prispievajú na režijné náklady na všetkých troch miestach. Koordinovali sme 3 projekty humanitárnej pomoci: 1. Krabice požehnania 4 (nákup potravín do krabíc, prevoz prázdnych krabíc na odberné miesta, odvoz krabíc z odberných miest na nakládku do Michaloviec, nakládka), 2. Prevoz humanitárnej pomoci na Ukrajinu cez Maďarsko, 3. Spolupráca s organizáciou SPLETENIA v Košiciach a Prešove, a s farárom L. Beňom (prevoz humanitárnej pomoci z cirkevných zborov a škôl do skladu v CZ Rankovce).

Diakonický domov ELIM

Od januára 2023 novozriadený Diakonický domov Elim ponúka komplexné sociálne služby zdravotne odkázaným seniorom. Aj v roku 2024 úspešne poskytol rôzne typy sociálnych služieb a duchovnej starostlivosti. Kapacita zariadenia bola plne vyťažená - 36 klientov. O zariadenie sa staralo 29 pracovníkov na plný úväzok a 10 dobrovoľníkov. Vyzdvihnúť chcem spoluprácu s domácim a okolitými cirkevnými zbormi, inými cirkvami a zvlášť s Evanjelickou spojenou školou. Pri návštevách a rôznych programoch dochádza k jedinečnému stretaniu generácií, čo prináša vzájomné povzbudenie a obohatenie. Chcem sa poďakovať riaditeľovi BÚ VD a neziskovej organizácie DD ELIM Samuelovi Miškovi za nespočetné množstvo hodín, ktoré v rámci tohto procesu zariadeniu venoval. Taktiež riaditeľke sociálneho zariadenia Martine Brehuvovej za odbornú manažérsku prácu. Poďakovanie patrí aj všetkým ostatným zamestnancom, ktorí počas celého roka aktívne vytvárali nielen sociálny, ale aj duchovný domov. Je mi potešením konštatovať, že Diakonický domov Elim sa úspešne etabloval medzi kvalitné sociálne zariadenia, ktoré dnes v meste Prešov poskytujú profesionálne služby s vytváraním duchovného zázemia pre všetkých klientov bez ohľadu na konfesiu. Okrem zamestnancov chcem poďakovať tajomníkovi M. Cingeľovi, že aktívne pomáhal zabezpečovať duchovný život v tomto zariadení. Pravidelne každý utorok sa pripravujú Služby Božie, kde okrem nás v minulom roku poslúžili bratia farári a sestry farárky z domáceho zboru, ako aj okolitých cirkevných zborov. Súčasťou pastorálnej starostlivosti je aj spoločné či individuálne prisluhovanie Večere Pánove a pastorálne rozhovory. Vďačnosť patrí aj vedeniu a zamestnancom DD ELIM - za organizáciu ďalších podujatí ako sú prednášky, besedy, koncerty, Sederová večera, vianočná koleda, štedrovečerná večera, čítanie pašií, grilovačka...

Hospodársky život VD ECAV

Dištrikt aj v roku 2024 vykonal množstvo opráv na zverenom majetku. Všetky informácie podrobne analyzuje Správu o majetku, rád by som však niekoľko skutočností doplnil a zdôraznil.

- **Budova Kolégia - Hlavná 137, Prešov.** Prízemie je prenajaté na komerčné účely – predajne. Na 1. poschodí sídli Biskupský úrad VD ECAV. Na 2. poschodí sa nachádzajú služobné byty biskupa a tajomníka, vo zvyšnej časti sú prenajaté kancelárske priestory. Jednu z izieb na 1. poschodí sme aj v roku 2024 poskytli na ubytovanie ukrajinským odídencom. Okrem bežných opráv bola dokončená rekonštrukcia toaliet na 2. poschodí, ktoré využívajú nájomníci. Okrem toho bola realizovaná výmena 5 ks dverí do kancelárií na biskupskom úrade, opravené a vymaľované

niektoré nájomné priestory, opravené vodovodné potrubie v jednom nájomnom priestore. Celkové náklady na tieto opravy boli vo výške 14 960 € s DPH.

- **Bytový dom - Jarková 49, Prešov.** V budove sa nachádza 24 bytových jednotiek rôznych veľkostí. V priebehu roka 2024 boli permanentne prenajaté všetky bytové jednotky, z toho v 6 bytoch sme ubytovali ukrajinských odídencov, ktorí po ukončení poskytovania štátneho príspevku na ubytovanie odídencov začali platiť nájom. Počas roka sa v budove realizovali len bežné opravy a maľovanie, a to pri výmene nájomníkov. Medzi väčšie opravy patrili výmeny, resp. prerobenie sprchových kútov. Celkové náklady na opravy predstavovali 4 540 € s DPH. V roku 2024 dištrikt splácal úver vo výške necelých 600 000 €, ktorým sa financovala rekonštrukcia budovy. Posledná splátka úveru bola uskutočnená v januári 2025, takže sa Východný dištrikt bude môcť opäť finančne nadýchnuť.
- **Predaj pozemku pod budovou telocvične na Jarkovej ulici.** V rámci reštitúcií dištrikt získal pozemok pod budovou časti telocvične, ktorá bola na pozemku pristavaná počas komunizmu, avšak nebola zapísaná na LV. Niekoľkoročné neúspešné rokovania s mestom Prešov boli v roku 2024 zavŕšené kúpnopredajnou zmluvou, kde pozemok pod mestskou telocvičňou s rozlohou 167 m² dištrikt mestu predal za súdnoznaleckú sumu 43 420 €. Tieto finančné prostriedky boli použité na sanáciu starej kotolne pri DD ELIM na Baštovej ulici. Vznikol tak dostatok parkovacích miest pre nájomné byty na Jarkovej ulici aj DD ELIM. Zmyslom projektu bolo vytvoriť na dvore medzi oboma budovami oddychovú zelenú zónu pre obyvateľov Jarkovej aj Diakonický domov. Táto výzva ostáva otvorenou úlohou do budúcnosti.
 - **Bývalý internát na Baštovej 21, Prešov.** Od 1. 1. 2023 je budova na Baštovej ul. prenajatá Diakonickému domovu Elim, n. o. pre účely zariadenia pre seniorov DD Elim, ktoré začalo s prevádzkou 10. 1. 2023. Nezisková organizácia budovu využíva za mesačný nájom 4 000 €, ktorý je použitý na splátku úverov v Slovenskej sporiteľni a Štátnom fonde rozvoja bývania.

Súčasťou dvora je tzv. historický parcelačný múr, ktorý je taktiež národnou kultúrnou pamiatkou a je ho potrebné obnoviť. Pri zámere obnovy bolo z nariadenia pamiatkarov potrebné vykonať architektonicko-historický výskum, ktorý na jeseň 2024 vykonala Michaela Haviarová v hodnote 2 460 € s DPH, na základe ktorého bol spracovaný plán opravy a rozpočet. Koncom roka bola podaná žiadosť o finančný príspevok na opravu múra na Ministerstvo kultúry „Obnovme svoj dom 2025“.

- **Nové kolégium - Námestie legionárov 3, Prešov.** Budova je vyhradená pre potreby Evanjelickej spojenej školy, ktorá je súčasne aj jej správcom.

V roku 2024 sa zo získaných grantov a spoluúčasti VD ECAV realizovali viaceré projekty:

- oprava havarijného stavu parcelačného múra a plotu: 12 208 € s DPH,
- oprava kanalizácie splaškovej a dažďovej vody: 25 814 € s DPH,
- úprava detského ihriska: 5 655 € s DPH,
- oprava fasády 42 000 € s DPH.
- **Ubytovacie zariadenie Janoškov dom – Vyšný fabriky 11/4, Liptovský Hrádok.** Od roku 2022 objekt slúži na dlhodobé ubytovanie odídencov z Ukrajiny. Aj v roku 2024 prebiehali v budove rozsiahlejšie opravy a rekonštrukcie:
 - oprava osvetlenia prístupovej cesty a pred budovou JD: 2 111 € s DPH
 - oprava strechy: 27 209 € / s finančnou podporou SLZ: 17 000 €
 - výmena bleskozvodu: 1 400 €

Zateplenie strechy a nová krytina znížila energetickú náročnosť budovy. Vďaka novému osvetleniu je pohyb pri Janoškovom dome vo večerných hodinách bezpečnejší, nakoľko sa tam už viackrát vyskytol medveď. Sme vďačný za finančnú pomoc pri riešení havarijnej situácie strechy Svetovému luteránskému zväzu.

- **Internát Liptovský Hrádok.** Budovu bývalého internátu vedľa Janoškovho domu sa dištrikt v roku 2021 podarilo odkúpiť za 134 000 eur. Zaviazal sa splatiť kúpnu cenu v piatich rovnomenných splátkach do 4 rokov od nadobudnutia právoplatnosti kúpno-predajnej zmluvy. V roku 2024 bola realizovaná štvrtá splátka vo výške 26 800 eur. Tohto roku bude budova kompletne splatená a do budúcnosti ostáva výzvou jej aktívne využitie.
- **Kotolňa Baštová.** Dištrikt odkúpil v roku 2019 od PSK nevyužívanú budovu kotolne Hotelovej akadémie v Prešove. V roku 2024 prebehla jej sanácia. Celkové náklady na zbúranie kotolne, zateplenie odhalenej časti budovy DD Elim a úpravu priestoru tak, aby sa mohol využívať na parkovanie a zároveň v jednej časti ako oddychová zóna pre seniorov, boli 61 792 € s DPH. V budúcnosti by na tomto pozemku mohla vyrásť nová budova, ktorá by slúžila pre účely diakonickej služby.

Pozemky

Kolmanova záhrada – Tento rok uplynie presne 150 rokov od chvíle, kedy záhradu daroval lekárnik Friedrich Kolman prešovskému Evanjelickému kolégiu. V roku 1960 bola poštátnená. Náprava týchto majetkovo-právnych krívd prišla až v roku 1999. Na základe žiadosti Východného dištriktu sa uzatvorila kúpno-predajná zmluva s mestom Prešov. Touto právnou formou bol vrátený majetok za symbolickú jednu korunu. Cirkev povinná zaplatiť ešte daň vo výške necelých 20 000 slovenských korún. V kúpno-predajnej zmluve je klauzula, ktorá definuje práva a povinnosti samotného kupujúceho, teda Východného dištriktu. Dištrikt sa zaviazal, že sa o Kolmanovu záhradu bude starať ako o chránené územie, keďže takto bola lokalita Holá hora vtedy definovaná. Druhá časť klauzuly hovorí: „... a s tým spojenú výučbu žiakov v rámci rôznych edukačných ekologických projektov.“ V roku 2007 bolo rozhodnutím Krajského úradu životného prostredia zrušené chránené územie Holá hora, nakoľko sa v jej lokalite nedokázali žiadne vzácne biotopy, ktoré bolo potrebné chrániť. Takýmto spôsobom sa záhrada stala majetkom bez vecného bremena. V roku 2009 však mestské zastupiteľstvo v rámci zmeny územného plánu definovalo toto územie ako verejnú zeleň. O tejto skutočnosti vlastníka neinformovalo, ani ho na to neupozornilo a, samozrejme, ani finančne neodškodnilo. V zmysle vyhlášky je o verejnú zeleň povinné starať sa mesto, ktoré sa voči tejto povinnosti ohradilo spôsobom, že sa nemôže starať o verejnú zeleň na súkromnom majetku. Takto sme ďalších 15 rokov – bez vzájomnej dohody a prenájmu súkromného vlastníctva znášali bremeno starostlivosti v podobe údržby. Znášali sme aj bremeno majetkovej ujmy, nakoľko priestranstvo Kolmanovej záhrady síce verejnosť užívala, ale bez akejkoľvek náhrady. Dokonca sme boli obvinení, že žiadosť o finančný prenájom pre potreby verejného priestranstva je v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko sme majetok získali za nízku cenu.

Nakoľko mesto Prešov nevykonáva žiadnu údržbu verejnej zelene, ako vlastníci si uvedomujeme, že pohyb v Kolmanovej záhrade môže predstavovať istý typ nebezpečenstva, ak nebude zeleň udržiavaná, a najmä zdravie všetkých biotopov. Finančné náklady len na dendrologickú údržbu predstavujú niekoľko desiatok tisíc eur. Z tohto dôvodu sa dištrikt pred dva a pol rokmi rozhodol, že v spolupráci so záhradným architektom pripraví projekt na revitalizáciu záhrady. Následne sme istý čas čakali na primeranú projektovú výzvu, cez ktorú by sme dokázali revitalizáciu prefinancovať. Na jeseň roku 2024 vyhlásilo Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie (MIRRI) výzvu, ale finančné prostriedky alokovalo na samosprávy, ktoré mali rozhodnúť o ich nakladaní. Ako predstaviteľia

Východného dištriktu sme preto vstúpili do komunikácie s predstaviteľmi mesta. Žiadali sme, aby sa projekt revitalizácie Kolmanky začal uskutočňovať a aby to bola jedna z priorít mesta Prešov. Podmienka samotnej výzvy je 8-percentná spoluúčasť, čo pri celkovej výške projektových nákladov zhruba 600 000 € predstavuje okolo 50 000 €. Udržateľnosť projektu je 5 rokov – to znamená, že sa žiadateľ zaväzuje k tomu, že bude päť rokov v rámci tohto projektu Kolmanovu záhradu udržiavať v zmysle projektovej dokumentácie. Do údržby by bolo potrebné investovať ešte ďalších 25 000 € ročne. Takže celkové náklady sú za 5 rokov zhruba 175 000 €, čo je pre dištrikt enormná finančná záťaž.

Ak má Kolmanova záhrada prejsť revitalizáciou a stať sa bezpečným verejným priestranstvom, dištrikt považuje za morálne, aby sa mesto na základe dohody podieľalo na financovaní nákladov v podobe riadneho nájomného vzťahu. Momentálne prebiehajú rokovania o možnostiach prenájmu Kolmanky. Dištrikt si dal za týmto účelom vypracovať súdno-znalecký posudok.

V roku 2024 dištrikt zakúpil dve parcely v rámci Kolmanovej záhrady, čím došlo k jej historickému sceleniu po cca 80 rokoch. Celková výmera záhrady sa zvýšila z 9 885 m² na 11 159 m². Na jeseň 2024 prebehli rokovania s primátorom mesta Prešov Františkom Olhom s úmyslom zapojiť sa do výzvy vyhlásenej MIRRI SR a revitalizovať záhradu. Mesto v rámci UMR podporilo tento zámer. V súčasnosti prebiehajú rokovania o možnosti prenájmu Kolmanovej záhrady mestu a pripravujú sa podklady na podanie žiadosti o nenávratný finančný príspevok na revitalizáciu záhrady. Zároveň pokračuje súdne pojednávanie vo veci priznania náhrady za využívanie Kolmanovej záhrady ako verejnej zelene.

Zasadnutia Zboru biskupov ECAV na Slovensku

Ako člen Zboru biskupov (*dalej ZB*) chcem stručne priblížiť hlavné problémy, ktoré boli predmetom rokovaní v roku 2024 na deviatich prezenčných, či online zasadnutiach:

personálne otázky duchovných - obsadzovanie kňazských staníc, zmeny pôsobiska duchovných, žiadosti o prijatia do služby, odvolania a menovania duchovných, sťažnosti, pastorálne rozhovory, súhlasy k voľbe, žiadosti o preloženie, žiadosti o predĺženie služby v Ekumenickej pastoračnej službe (EPS), žiadosti o vstup do EPS, oznámenia o nástupe a ukončení materských a rodičovských dovolení, odchody duchovných do dôchodku, otázky disciplinárnych konaní, konzultácie s duchovnými, ktorí ukončili pracovný pomer s ECAV. Jednotlivo sa biskupi venovali predmanželským rozhovorom s duchovnými alebo študentami EBF UK vstupujúcimi do manželstva.

ZB dlhodobo venuje pozornosť stále väčšiemu počtu neobsadených kňazských staníc a zhodol sa na potrebe posilnenia motivácie do služby v cirkvi už pri študentoch na pôde EBF UK a vytvorenia štatútu pre tzv. laických kazateľov. Vypracoval kritériá pre ich vzdelávanie a podmienky pre vstup do takejto služby. Vzhľadom na skutočnosť, že EBF UK avizovala zmenu vzdelávacieho programu formou bakalárskeho štúdia zameraného práve na prípravu laických kazateľov, požiadal Zbor biskupov fakultu prostredníctvom dekana M. Juríka o vypracovanie vzdelávacieho programu.

K tejto téme mal ZB online poradu s dekanom EBF, vedúcim EMC, koordinátorom pre vzdelávanie EMC 24. októbra 2024.

Zbor biskupov ECAV diskutoval o možnosti využívania študentov EBF UK, ktorí ešte neukončili štúdium a pracujú v civilných povolaniach, na službu v ECAV v režime kazateľskej výpomoci.

ZB schválil materiál *Kritériá samostatného CZ* a predložil ho Komisii pre zjednodušenie štruktúry ECAV. Tá ho posunula na prejednanie s predsedníctvami seniorátov, 19. 2. 2024 online formou. Po kandidačnej porade, 10. 4. 2024 sa Zbor biskupov zúčastnil na diskusii s predsedníctvami seniorátov Západného dištriktu (*dalej ZD*) o Kritériách samostatného cirkevného zboru a Indikátoroch pre transformáciu

cirkevného zboru. Prediskutoval tiež otázky reštrukturalizácie a FFZ. Vo Východnom dištrikte bolo takéto stretnutie 18. apríla v Prešove.

ZB absolvoval rozhovor so študentami 5. ročníka EBF UK, následne so spirituálom Ivanom Belanjam ohľadom uchádzačov, ktorí majú záujem o duchovnú službu v ECAV a pozval k vykonaniu kaplánskej skúšky nasledujúcich adeptov: Lea Sabolová a Gabriela Gdovinová.

Po úspešnom vykonaní kaplánskych skúšok boli ordinované 13. júla 2024 v Marhani.

ZB sa zaoberal tiež otázkou spirituálov, konkrétne obsadenia tohto miesta na EG Tisovec a aj otázkou duchovných, ktorí popri práci v CZ vykonávajú službu spirituála a ich finančného ohodnotenia.

Udelil súhlas pre službu v EPS Lýdii Kordošovej (v tom čase mimo služby v ECAV). Zároveň však konštatoval, že pri súčasnom nedostatku duchovných v cirkevno-zborovej službe je potrebné nevysielat' do EPS duchovných na úkor služby v cirkevných zboroch. ECAV bude skôr miesta, ktoré patria jej, zapožičiavať iným cirkvám.

ZB absolvoval niekoľko rozhovorov s duchovnými, ktorí sú v rozvodovom konaní, alebo sa rozviedli. Rozvody duchovných sú, žiaľ, stále častejšou bolestivou skutočnosťou a treba v tomto zmysle manželstvám duchovných venovať osobitnú pozornosť.

Riešil ponuky partnerských cirkví a organizácií týkajúce sa zahraničných konferencií, služobných ciest, slávností, dovolení v zahraničí, jazykových kurzov. Na tieto podujatia vysielal duchovných aj laických pracovníkov cirkvi.

Zbor biskupov sa zúčastnil na stretnutí s členmi Synodnej rady ČCE v Trenčianskych Tepliciach (16. – 17. apríl 2024) a s členmi platformy Svetového luteránskeho zväzu v rámci krajín V4 a Evanjelickej cirkvi v Sasku (4. – 5. november 2024, Trenčianske Teplice).

Absolvoval rozhovor so zástupcami signatárov *Výzvy členov ECAV na hľadanie novej podoby spolunažívania s našimi sestrami a bratmi s menšinovou sexuálnou orientáciou a rodovou identitou*. Stretnutie bolo pokojné a vecné. Zhoda bola v tom, že takýto dialóg je dôležitý a tiež je potrebné vytvoriť platformu, kde by mohol prebiehať na pravidelnej báze.

ZB konzultoval záležitosť Tibora Lóczyho s vedením ECAV v Maďarsku - po vykonaní potrebných skúšok prejde do zamestnaneckého pomeru ECAV na Slovensku najneskôr na jeseň roku 2025.

Zbor biskupov sa zúčastnil na festivale SEMfest v Zvolenskej Slatine.

Vypracoval zoznam duchovných v hmotnej núdzi - v aktívnej službe aj na dôchodku, ktorým bol vyplatený príspevok z Núdzového fondu (Saský farársky fond) vo výške 3 000 €. Je určený pre jednotlivcov v núdzi a mimoriadne prípady.

Aktívne komunikoval a pracoval v rámci pomoci oprávneným prijímateľom z Fondu Partnerhilfe.

Schválil rozpis pre Služby Božie vysielané verejnoprávnou televíziou a tiež ich vyhodnocoval.

ZB konzultoval obsah Pastierskych listov a tiež vyhlásenia k niektorým spoločenským udalostiam.

Potreba personálneho obsadenia cirkevných zborov vo VD:

GES: 11 farárskych miest – Čierna Lehota, Dlhá Ves, Gemerská Poloma, Gemerské Teplice, Kameňany, Kocelovce, Kunova Teplica, Nadraž, Ratková, Rejdová, Slavošovce, Šivetice

KES: 1 kaplánske miesto: seniorát

LOS: 1 kaplánske – Východná

ŠZS: 0 farárske:

2 kaplánske: Vranov na Topľou, Pozdišovce

TAS: 2 farárske: nemocničný farár TAS, Poprad - Matejovce

1 kaplánske: Poprad

TUS: 4 farárske: Ivančiná, Považská Bystrica, Martin, Zemianské Kostoľany

2 kaplánske: Košeca, Turany

ŠTATISTIKY ZA ROK 2024

Členstvo za posledných 5 (10) rokov

ROK	VD	GES	KOS	LOS	ŠZS	TAS	TUS
2024	92 746 (- 1 151) - 1, 2 %	6 258 (- 4)	6 236 (- 39) - 0,6 %	23 330 (- 338) - 1, 4 %	24 261 (- 355) - 1, 4 %	8 749 (+ 1)	23 912 (- 417) - 1, 7 %
2023	93 897 (- 3 335) - 3, 4 %	6 262 (- 230) - 3, 5 %	6 275 (-63) - 0, 99 %	23 668 (- 495) - 2 %	24 615 (- 36) - 0, 15 %	8 748 (- 93) - 1, 05 %	24 329 (- 2 418) - 9, 04 %
2022	97 232 (- 2 693)	6 492 (- 655)	6 338 (-38)	24 163 (- 378)	24 651 (- 111)	8 841 (- 226)	26 747 (- 1 285)
2021	99 925 (- 1 700)	7 147	6 376	24 541	24 762	9 067	28 032
2020	101 625 (- 1640)	7 412	6 597	25 315	24 925	9 286	28 090
2019	103 265 (-770)	8 376	6 681	25 454	24 998	9 413	28 342
2018	104 035 - 2 789	8 308	6 821	25 703	24 041	9 412	28 750
2017	104 319	8 249	7 077	25 826	25 094	9 452	28 621
2012	106 824	8 070	7 634	27 427	25 200	9 410	29 263

Sumár: Oproti roku 2023 menší pokles, ale stále za posledných 5 rokov významný pokles (o 1 veľký CZ).

Mierny pokles: LOS, ŠZS, TUS

Malý pokles: GES, KOS

Symbolicky 1 stratenú ovečku našli v TAS.

Najväčší pokles: CZ MICHALOVCE (z 423 na 118, - 305 členov, - 72 %). Dôvod - neexistencia riadnej kartotéky.

Menší pokles: CZ TURANY (z 1846 na 1723, - 123 členov, - 6, 7 %), CZ ZÁRIEČIE (z 1539 na 1446, - 93 členov, - 6 %). Dôvod: aktualizácia kartotéky

PLATENIE CIRKEVNÉHO PRÍSPEVKU

V EISE – Elektronickom informačnom systéme pribudol nový, veľmi dôležitý štatistický údaj, a to počet platičov a neplatičov cirkevného príspevku v cirkevných zboroch.

POMER PLATIČOV A NEPLATIČOV CP PODĽA SENIORÁTOV

	VD	GES	KOS	LOS	ŠZS	TAS	TUS
Celkový počet členov	92 746	6 258	6 236	23 330	24 261	8 749	23 912
Počet platiacich členov	72 214	4 388	5 069	18 531	19 717	6 270	18 739
Počet neplatiacich členov	20 032	1 870	1 167	4 799	4 544	2 479	5 173
Percento neplatiacich členov	21,6%	29,9%	18,7%	20,6%	18,7%	28,3%	21,6%

Najlepší výber (senioráty): KOS, ŠZS

Najhorší výber (senioráty): GES, TAS

Najlepší výber (cirkevné zbory): Chminianske Jakubovany, Košeca, Marhaň, Nandraž, Slovenské Pravno (100%), Ivančiná (99,9%), Richvald (99,7%), Jasenová (99,4%), Vyšná Slaná (99,3%), Merník, Muránska Dlhá Lúka (98,8%), Vrútky (98,7%), Lazy pod Makytou (98,5%), Bystre (98,4%), Čierna Lehota, Švábovce (98%), Koceľovce, Leštiny, Liptovský Trnovec (96%), Batizovce, Chmeľov, Smrečany, Soľ, Veličná (95%), Vlachovo (94%)

Najhorší výber (cirkevné zbory): Rožňava (21%), Zemianske Kostolany (22%), Ochtná (25%), Svit (29%), Levoča (35%), Žilina (43%), Jelšava (50%), Spišské Vlasy – Krompachy (52%), Sirk (53%), Slavošovce, Spišská Nová Ves (54%), Kežmarok, Podolíne, Poprad – Veľká, Prešov (56%), Martin (57%), Liptovský Hrádok (59%)

Pozitívne príklady: Košice (84%), Bardejov (80%)

KALENDÁR

Prehľad vybraných aktivít biskupa VD ECAV na Slovensku Petra Mihoča za rok 2024

Január

- **8. január** – Príprava evanjelizačných večerov Pre Teba / online
- **9. január** – Dišpenz rozvedených / 2x
- **11. január** – Reštrukturalizačná komisia
- **12. január** – Konzultácia projektu UNICEF pre Ukrajinu
- 50-tka seniora Tatranského seniorátu ECAV Romana Porubäna
- **13. január** – Uloženie urny / Spišské Podhradie
- **Nedeľa, 14. január** – Služby Božie v Petrovciach a Hanušovciach nad Topľou
- **15. január** – Seniorátna pastorálna konferencia LOS v P. Ľupči
- **16. január** – Služby Božie v Elime;
- **16. január** – online rokovanie k projektu na Panenskej/BA
- **18. január** – Konzultácia Svetového luteránskeho zväzu k Ukrajine
- **19. január** – príprava evanjelizácie PRE TEBA 2024 / online

- **Nedeľa, 21. január** – Služby Božie, 95. výročie Pamiatky posvätenia chrámu v Liptovskej Kokave
- **22. január** – Vieroučný výbor ECAV
- **23. január** – Dišpenz rozvedených; rozhovor pred sobášom: Filip Kriško a Aneta Chreňová
- **24. január** – Dišpenz rozvedených; Kandidačné presbyterstvo v CZ Hanušovce nad Topľou
- **25. január** – Meeting with ECACS / Ukraine support exchange – Ireneusz Lukas, LWF
- RTVS nahrávanie v Diakonickom domove ELIM
- **27. január** – Vysviacka arcibiskupa prešovskej archieparchie a metropolitu Gréckokatolíckej cirkvi Jonáša Maxima / Prešov
- **Nedeľa, 28. január** – Služby Božie v Chráme sv. Trojice v Prešove a Janove
- **29. január** – Vieroučný výbor; Konzultácia k TV prenosom / online
- **30. január** – Divadlo J. Záborského / Galavečer
- **31. január** – Ukraine response in Slovakia 2024 – Ireneusz Lukas, LWF

Február

- **2. február** – Stretnutie k projektom SLZ/LWF
- **3. február** – Konferencia pre mužov iMuž / Žilina
- **5. február** – Seniorátna pastorálna konferencia ŠZS
- **6. február** – Dišpenz rozvedených; PKO oceňovanie - primátor mesta Prešov
- **7. február** – Školský výbor VD ECAV
- **8. február** – Janoškov dom / projekt rekonštrukcie drevenice
- **9. február** – Stretnutie k projektu Dokumentárny film o Východnom dištrikte; Ples evanjelikov v Kežmarku – výťažok pre DD ELIM
- **Nedeľa, 11. február** – Služby Božie v Richvalde; prednáška – Seniorklub, Richvald
- **12. február** – Stretnutie s primátorom Prešova F. Oľhom
- **13. február** – Služby Božie v ELIME
- **16. február** – Dištriktuálne presbyterstvo VD; stretnutie ku koncertu pre Ukrajinu - Daniela Libezňuk
- **17. február** – Večera Pánova pre rodiny duchovných, ŠZS / Sabinov
- **19. február** – Online stretnutie s predsedníctvami seniorátov
- **21. február** – Pastorálny rozhovor s duchovným / Ján Šipka
- **22. február** – Stretnutie k zvonkohre Z. Durcová
- **Nedeľa, 25. február** – Služby Božie v Hanušovciach nad Topľou
- **27. február** – Stretnutie k organizácii duchovného života v CZ s maďarským jazykom Dlhá Ves, Kunova Teplica

Marec

- **Nedeľa, 3. marec** – Pôstny večer s Kateřinou Lachmanovou, Dvorana Starého kolégia
- **4. marec** – Dištriktuálna pastorálna konferencia VD, Prešov / s Kateřinou Lachmanovou
- Stretnutie k zvonkohre, BÚ VD – M. Damankoš, K. Podhajecká
- **6. marec** – Zbor biskupov
- **8. marec** – Dišpenz rozvedených
- **9. marec** – Konzultácia s Rebekou Meisner / SLZ
- **Nedeľa 10. marec** – Služby Božie v Batizovciach s Rebekou Meisner, SLZ
- **11. marec** – Prednáška: Seniorátna pastorálna konferencie LOS
- Ekumenický výbor so zástupcami miestnej ekumény - Kežmarok
- **12. marec** – Služby Božie v Diakonickom domove ELIM
- **13. marec** – stretnutie s primátorom Prešova Františkom Oľhom
- Evanjelizácia Pre Teba / stretnutie s moderátormi
- **14. marec** – Inaugurácia rektora Akadémie OS SR, Liptovský Mikuláš
- Príprava PRE TEBA 2024, prenosové miesta a rečníci / online
- **16. marec** – Seniorátny Konvent GES Dobšiná
- **Nedeľa, 17. marec** – Služby Božie v Mníšku nad Hnilcom
- **18. marec** – Dišpenz s rozvedenými / 3x

- **26. marec** – Konferencia: Podpora etického správania s účasťou predstaviteľov organizácie z Tel Avivu - Claims Conference / Dvorana Starého kolégia
 - Otvorenie výstavy Prázdna stolička v Košiciach / Teologická fakulta Katolíckej univerzity
- **27. marec** – Košický samosprávny kraj, zmluva EG JAK
- **28. marec** – Služby Božie v ELIME; Sederová večera
- **29. marec, Veľký piatok** – Seniorátne stretnutie Pod krížom / Chmeľov
- **31. marec, Veľkonočná nedeľa** – Služby Božie v Chráme sv. Trojice v Prešove

Apríl

- **1. apríl, Veľkonočný pondelok** – Služby Božie vo Vranove nad Topľou
- **3. apríl** – Stretnutie seniorátnych predsedníctiev ECAV/ online
- **5. apríl** – Deň učiteľov evanjelických škôl VD; Košice
- **6. apríl** – Seniorátny konvent LOS, evanjelický kostol v Liptovskej Kokave
- **Nedeľa, 7. apríl** - Seniorátny konvent Turčianskeho seniorátu /Vrútky
 - **8. apríl** – Seniorátna pastorálna konferencia ŠZS / Trebišov
 - **9. apríl** – Rokovanie s elektrárňami
 - **11. apríl** – Ubytovanie odídencov na najbližšie mesiace / online
 - Deň učiteľov Mesta Prešov / PKO
 - **13. apríl** – Seniorátny konvent Šariško-zemplínskeho seniorátu / Sečovce
 - **16. apríl** – Prežili sme holokaust: D. Špiner – K. Koščová / historická budova DJZ
 - **18. apríl** – Stretnutie predsedníctiev seniorátov VD
 - **19. apríl** – Metodický deň pre učiteľov škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti VD. Prednáška: profesor Jan Hábl / Dvorana Starého kolégia
 - **Nedeľa, 21. apríl** – Kanonická vizitácia CZ ECAV Michalovce
 - **22. apríl** – stretnutie s arcibiskupom prešovskej archieparchie a metropolitom Gréckokatolíckej cirkvi Jonášom Maximom; BÚ VD
 - **24. apríl** – Dištriktuálne presbyterstvo VD
 - **25. apríl** – Stretnutie s prezidentkou SR Z. Čaputovou: projekt Prázdna stolička na Evanjelickej spojenej škole v Prešove
 - **26. apríl** – Valné zhromaždenie Tranoscia a. s. / Liptovský Mikuláš
 - **Nedeľa, 28. apríl** – Inštalácia Jany Kendžurovej na miesto zborovej farárky CZ Vyšný Žipov
 - **29. apríl** – Generálny hospodársky výbor
 - **30. apríl** – Dišpenz rozvedených / 2x

Máj

- **3. máj** – Vstup na konferencii EVS; DJZ v Prešove
- **6. máj** – SPK a ZED ŠZS / Vranov nad Topľou
- **7. máj** – Stretnutie s Radovanom Čikešom, riaditeľom Cirkevného odboru Ministerstva kultúry
 - Ekumenické stretnutie; Košice
- **9. máj** – Služby Božie v Hanušovciach nad Topľou
- **10. máj** – Rozhovor Lutheran Christian Servant; online
- **13. máj** – Pastorálny rozhovor s Ľubom a Monikovou Beňovcami, farárkami v CZ Rankovce
- **16. máj** – Obed s predsedom PSK Milanom Majerským a arcibiskupom GKC Jonášom Maximom
- **21. máj** – Služby Božie v Diakonickom domove ELIM
 - Mimoriadne Dištriktuálne presbyterstvo VD; online
- **23. máj** – Nahrávanie s TV JOJ
- **24. máj** – Odovzdávanie maturitných vysvedčení; ESŠ Lipt. Mikuláš
- **25. máj** – Dištriktuálny konvent VD; Prešov
 - Kandidačná porada k voľbe dozorca VD
- **Nedeľa, 26. máj** – 190. výročie Pamiatky posvätenia chrámu v Poprade
- **27. máj** – Odvolacie konanie: prijímacie pohovory na ESŠ v Prešove a EG JAK Košice

- Rozhovor s emeritným biskupom VD S. Sabolom a J. Horvathom, bývalým dozorcom CZ Kežmarok
- **28. máj** – Pripomienkovanie štátneho zákona o finančnom zabezpečení cirkvi
 - Deti Afriky, rokovanie s predsedom OZ Deti Afriky – Leom Lorincom
- **29. máj** – Komisia k projektu na Panenskej 25 v Bratislave
 - Účasť na presbyterstve CZ Kladzany
- **31. máj** – Graduation: rozlúčka s maturantmi na ESŠ v Martine

JÚN

- **Nedeľa, 2. jún** – Školenie dozorcov a zapisovateľov ŠZS; Dvorana
- **3. jún** – Odovzdávanie maturitných vysvedčení na EG JAK v Košiciach
- **4. – 9. jún** – Zájazd VD *Po stopách reformácie* v Nemecku a *Stretnutie kresťanov strednej a východnej Európy* vo Frankfurte nad Odrou
- **11. jún** – Rokovanie s p. Pirnikom ohľadom zmlúv na scelenie Kolmanovej záhrady
 - Dišpenz rozvedených / 1x
- **12. jún** – Stretnutie s primátorom Prešova F. Oľhom ohľadom súdneho sporu Kolmanova záhrada
 - Výbor misie ECAV; online
 - Príprava k sobášu Kupa / Molitorisová
- **15. jún** – Účasť na Zborovom dni CZ Švedlár: výstup na Buchwald
- **17. jún** – Vieroučný výbor ECAV; Bratislava
- **18. jún** – Seniorátna pastorálna konferencia GES
 - Presbyterstvo CZ Štítnik
- **19. jún** – Kandidačná porada k voľbe generálneho biskupa ECAV; Zvolen
- **20. jún** – Podpis úveru SLSP pre ESŠ LM – projektová dokumentácia
- **24. jún** – Zbor biskupov
 - Rokovanie Generálneho presbyterstva ECAV; online
- **26. jún** – Stretnutie so seniorom TAS R. Porubänom; Levoča
 - Príprava Misijných dní 2024; Staré kolégium
- **27. jún** – Príprava Dňa rodiny na Šarišskom hrade
 - Príprava k sobášu; Ester Ferjová
- **28. jún** – Sobáš v Chráme sv. Trojice v Prešove; Kupa a Molitorisová
- **Nedeľa, 30. jún** – 60. výročie Pamiatky posvätenia chrámu v Pavlovciach

Júl

- **1. júl** – Janoškov dom: oprava strechy – havarijný stav – obhliadka zatečenia strechy
 - Zbor biskupov; online
- **2. júl** – Služby Božie v ELIME
 - Stretnutie s Marcelom Novotným, hlavným kontrolórom PSK
 - Dišpenz s rozvedenými; online / 2x
- **3. júl** – Rozlúčka s Ludmilou Martičkovou, koordinátorkou humanitárnej pomoci pre Ukrajinu ECAV na Slovensku a Svetového luteránskeho zväzu / BÚ VD
- **5. júl** – Deň Tatranského seniorátu + úvod zborových dozorcov
 - Opera: Ani plamene vás nespália
- **9. júl** – Stretnutie s projektovou manažérkou PSK Martinou Slivkovou k projektovému zámeru Špecializovaného sociálneho zariadenia
- **11. júl** – Vernisáž výstavy Prázdna stolička v Slovenskom národnom múzeu v Bratislave
- **13. júl** – Ordinácia novokňazov; Marhaň
- **15. júl** – Strecha, Janoškov dom / Špirňak – obhliadka – cenová ponuka
- **16. júl** – Audit SLZ humanitárnych projektov pre Ukrajinu
 - Stretnutie s riaditeľom n. o. Relevant Marekom Ileninom – opatrovateľská služba
 - Dišpenz rozvedených / 1x
 - Pohovor pred sobášom s kapláňkou Leou Sabolovou a Pavlom Pavlišákom
 - Prípravné stretnutie s moderátormi Misijných dní 2024

- **18. júl** – Stretnutie s Alexandrom Grossom, farárom v Odese na Ukrajine
- **Nedeľa, 21. júl** – Služby Božie v Kežmarku s účasťou hostí z Nemecka

August

- **3. august** – Festival židovskej kultúry; Dvorana, Prešov
- **Nedeľa, 4. august** – Večera Pánova duchovných ŠZS; CZ Zlaté
- **6. august** – ECACS; Ukraine Response projects / online
- **19. august** – Brigáda v Kolmanovej záhrade
- **20. august** – Prípravné stretnutie k Misijným dňom 2024; online
- **23. august** – Dišpenz rozvedených/ 1x
 - Nahrávanie videa: Deň rodiny VD; Šarišský hrad
 - Generálne presbyterstvo; online
- **24. august** – sobáš v Chráme sv. Trojice: Ester Ferjová
- **Nedeľa, 25. august** – Služby Božie v Sabinove
- **26. august** – SB pri 70-tke, Ján Jančo – predseda VMV ECAV; Kalná nad Hronom
- **27. august** – dišpenz rozvedených
 - Služby Božie s Večerou Pánovou v ELIME
- **29. – 31. august** – Misijné dni 2024 v Starej Ľubovni

September

- **2. september** – Služby Božie ESŠ PO; Chrám sv. Trojice v Prešove
- **5. september** – Služby Božie na začiatku školského roka na EG JAK
- **6. september** – Dištriktuálne presbyterstvo VD
 - Účasť na podujatí: Trek pre Vertikalu východného vetra. Pripomienka holokaustu spojená s kultúrnym programom; Stará Ľubovňa
- **Nedeľa, 8. september** – Zborový deň v Marhani, Služby Božie
- **9. september** – Seniorátna pastorálna konferencia LOS
 - Školenie kaplánov + prisluhovanie Večere Pánovej – Veľký Slávkov
- **10. september** – MUVINA v PKO, galavečer vinárskej súťaže, ktorá sa koná v priestoroch Dvorany Starého kolégia
- **12. september** – Stretnutie s Martinom Tango, riaditeľom siete súkromných cirkevných škôl v Tanzánii
 - Dišpenz rozvedených / 1x
- **17. september** – Dišpenz rozvedených / 1x
 - Stretnutie s drevorezbárom Ľubošom Foľtom v Richvalde
- **18. september** – Sčítacia komisia: voľby dozorcovi VD
 - Dištriktuálne presbyterstvo VD, Prešov
- **19. – 21. september** – Inštalácia švédskej biskupky; Uppsala, Švédsko
- **24. september** – Otvorenie akademického roka Prešovskej univerzity; Divadlo J. Záborského v Prešove
- **25. september** – Stretnutie s dištriktuálnym sudcom Milanom Šebeňom
- **27. – 30. september** – Tothkomlós: služby Božie s požehnaním pracovníkov diakonie
 - Nadlak, Rumunsko: Služby Božie - Slávnosť poďakovania za úrody zeme

Október

- **1. október** – Farárske skúšky; Bratislava
- **3. október** – Služby Božie + akadémia 30. rokov EG JAK, Košice
- **Nedeľa, 6. október** – 240. výročie Pamiatky posvätenia chrámu v Štrbe
 - Popoludní SB / 180. výročie Pamiatky posvätenia chrámu v Nižnej Boci
- **7. október** – Stretnutie predsedníctiev dištriktov a ECAV; online
- **8. október** – Presbyterstvo CZ Levoča
- **9. október** – Stretnutie s pedagógmi z Holandska
 - Stretnutie Predsedníctva VD s predsedníctvami seniorátov VD
- **10. október** – Stretnutie s primátorom Prešova F. Oľhom
- **11. október** – Stážková EKG, Prešov
- **Nedeľa, 13. október** – Služby Božie v Janove, Posviacka zvonice

- **14. október** – Projekt Kolegiálne múzeum, stretnutie s dištriktuálnou právnou zástupkyňou Z. Germanovou a múzejníkom S. Brussom
- **16. október** – Dišpenz rozvedených / 2x
- **17. október** – Stretnutie s Miriam Fedorkovou / divadlo
- **Nedeľa, 20. október** – Pamiatka posvätenia chrámu v CZ Háj / Dolná Štubňa
 - Biblická hodina: EMC ECAV; online
- **22. október** – Stretnutie k Projektu revitalizácie Kolmanovej záhrady; architekti Vagaský – Ferjo
 - Stretnutie s dištriktuálnym žalobcom D. Klimekom
 - Stretnutie s predstaviteľmi organizácie Fórum života / pani Dobošová
- **23. október** – Partnerhilfe - online
- **24. október** – Zbor biskupov; online
- **26. október** – 1. ročník Festivalu chrámovej piesne; Liptovský Mikuláš
 - Galavečer Roku kresťanskej kultúry; Košice
- **27. október** – Služby Božie v Levoči: Odhalenie pamätnej dosky Jánovi Rumanovi a Ladislavovi Štefánikovi

November

- **4. – 5. november** – Stretnutie biskupov V4, Evanjelických cirkvi v Strednej Európe – Trenčianske Teplice
- **6. november** – Dišpenz rozvedených k sobášu / 1x
 - Stretnutie s predsedníctvom a presbytermi CZ Vyšný Žipov
 - Generálne presbyterstvo / online
- **7. november** – Dištriktuálny súd
- **8. – 9. november** – Misijná konferencia ECAV; Račková dolina
- **Nedeľa, 10. november** – 240. výročie Pamiatky posvätenia chrámu v Martine
- **11. november** – Stretnutie s hlavným architektom mesta Prešov J. Pandom
 - Konferencia k 25. výročiu Spoločného vyhlásenia o ospravedlnení; Košice
- **12. november** – Vnútro-misijný výbor VD
- **13. november** – Dišpenz rozvedených k sobášu / 2x
- **14. – 16. november** – Valné zhromaždenie Spolku Martin Luther Bund; Neuendettelsau, Nemecko
- **19. november** – Služby Božie v ELIME
- **20. november** – Porada riaditeľov evanjelických škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti VD
 - Zbor biskupov ECAV
- **21. november** – 50-tka arcibiskupa prešovskej archieparchie a metropolitu Gréckokatolíckej cirkvi Jonáša Maxima
- **22. november** – Stretnutie s primátorom Liptovského Hrádku B. Tregerom – územný plán, Janoškov dom
- Stretnutie s primátorom Dolného Kubína, obhliadka Mestského kultúrneho strediska k projektu Pre Teba 2025
- **23. november** – Stážková EG JAK v Košiciach
- **Nedeľa, 24. november** – Nahrávanie v hudobnom štúdiu pieseň Zjavenie - Bardejov
- **25. november** – Zbor biskupov online
- **26. november** – Aktualizačné vzdelávanie ESŠ PO: prednáška o sexualite a transgender
- **30. november – 1. december** – Spomienka na generála Ambruša; Rumunsko – Nadlak. S účasťou náčelníka generálneho štábu OS a OZ SR, generála Daniela Zmeka

December

- **2. – 4. december** – Konzultácia SLZ: „Spravodlivý mier“, Viedeň
- **6. december** – Rokovanie Generálneho presbyterstva ECAV; Bratislava
- **7. december** – Konvent Šarišsko-zemplínskeho seniorátu
- **9. – 11. december** – CEC/ Konferencia európskych cirkví: Európska konzultácia o vojne na Ukrajine; Varšava

- **12. december** – Návšteva vedenia hotela SOREA, Ľubovnianske kúpele
 - Udeľovanie Ceny predsedu PSK; DJZ Prešov
- **13. december** – Dišpenz rozvedených k sobášu / 1x
 - Dištriktuálne presbyterstvo VD ECAV; online
- **Nedeľa, 15. december** – Vianočný koncert EG JAK, Kostol na Mlynskej, Košice Mesto
- **16. december** – Stretnutie s bývalým riaditeľom Evanjelickej školy v Červenici Milošom Kollárom
 - Stretnutie k projektu Kolegiálneho múzea
 - Večera predstaviteľov cirkví s primátorom mesta Prešov F. Oľhom
- **17. december** – Vianočné posedenie pre odídencov z Ukrajiny
- Vieroučný výbor ECAV
- **18. december** – Adventný koncert v Diakonickom domove ELIM
 - Vianočné posedenie so zamestnancami BÚ VD
 - Príhovor na prednáške o fotografovi Károly Divaldovi; Dvorana Starého kolégia
- **19. december** – Natáčanie dokumentárneho filmu o histórii Kolégia
 - Štedrovečerné Služby Božie v Diakonickom domove ELIM spojené s koledovaním po izbách klientov
- **20. december** – Košický samosprávny kraj: podpis zmluvy pre EG JAK Košice
 - Kapustnica pedagógov a zamestnancov ESS PO
- **21. december** – Koncert Detského spevokolu srdiečko; Mokroluh + návšteva bývalej VMV tajomníčky BÚ VD Jelky Petričovej
- **25. december** – Televízne služby Božie – 1. slávnosť vianočná. Chrám sv. Trojice v Prešove, kazateľ

Záver

Milé sestry, milí bratia,

rok 2024 preveril našu otvorenosť aj zodpovednosť. Chcem veriť, že sme ako cirkev nestáli bokom v uzavretosti pred svetom. Boli sme uprostred zápasu o smerovanie cirkvi, o charakter spoločnosti, o pravdu v čase nepokoja.

Nepokoj, ktorý v spoločnosti cítime, sa dotýka aj nás. Vidíme úpadok dôvery, aj v cirkvi. Vidíme, ako sa vulgarizmus, populizmus a zámerné prekrúcanie pravdy stávajú normou. Namiesto dialógu prevláda urážka. Namiesto hľadania pravdy nastupuje manipulácia. Táto kultúra slov a skutkov je protikladom evanjelia pokoja.

Preto je našou úlohou jasne a bez strachu stáť na strane pravdy. Neznamená to kričať hlasnejšie ako iní. Znamená to hovoriť čestne, konať v duchu Kristovej lásky a nebyť ticho tam, kde sa pravda nahrádza pohodlnou lžou. Sme povolaní budovať duchovné spoločenstvo cirkvi – zrozumiteľné, otvorené, verné Písmu. Nestačí chcieť zmenu – zmena začína od nás. Od našich rozhodnutí, našej odvahy, našej schopnosti byť nositeľmi pokoja.

Kristus povedal: „*Pokoj vám. Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás.*“ (J 20,21) To nie je len pekné slovo – to je poverenie. Vzkriesený neprichádza k tým, čo sú pripravení, ale k tým, čo sú ochotní. Aj dnes nás posielá – do rozhádanej spoločnosti, do uzavretých komunít, medzi ľuďmi, ktorí sú zmätení, znechutení, unavení. Posiela nás, aby sme boli Jeho prítomnosťou tam, kde sa stráca nádej.

Máme pred sebou dôležitú úlohu: byť svedkami Kristovej pravdy a lásky v dobe, ktorá relativizuje hodnoty, banalizuje zlo a oslavuje povrchnosť. Buďme tí, ktorí sa nenechajú stiahnuť prúdom, ale ktorí stoja. Niekedy v protivetre. Ale stále s dôverou, že Pán ide pred nami a je uprostred nás.

Buďme cirkvou, ktorá neuteká pred výzvami. Cirkvou, ktorá nezaprie pravdu kvôli pohodliu. Cirkvou, ktorá nezabúda, že Kristus je uprostred nás – aj za zatvorenými dverami. A že práve vtedy, keď sa zdá,

že niet cesty, On hovorí: „Pokoj vám.“ Cirkev je telo Kristovo – otvorené, ranené a poslané. Otvorené dvere nie sú cieľ. Sú cestou, ktorou prichádza Kristus a cez ktorú my ideme za svetom. Dvere slúžia na to, aby sa človek mohol stretnúť so živým Pánom. Nech sa aj v našom distrikte a celej cirkvi stane to, čo sa stalo učeníkom: strach sa premenil na radosť, uzamknutie na misiu, prázdnota na Duchom naplnený život. Nech táto výzva zaznie do každého zboru, do každého presbyterstva, do každého rozhodnutia. Nech Kristus je v strede našich skutkov. Nech každý z nás môže vyznať: „Videli sme Pána.“ Lebo len taká cirkev má silu žiť a prinášať život. Amen.

Podakovanie

Bratia a sestry!

Som úprimne vďačný za všetkých, ktorí v náročných spoločenských podmienkach otvárali dvere a vydávali svedectvo – videli sme Pána. Či už ako duchovní alebo neordinovaní členovia cirkvi. Ďakujem za všetkých, ktorí nestratili srdce a milosrdenstvo, úctu k životu, aj ochotu pomáhať na úkor vlastného pohodlia. Som vďačný za všetky predsedníctva seniorátov, ktoré popri svojej náročnej službe, či už duchovnej alebo vo vlastnom zamestnaní, koordinovali prácu v jednotlivých seniorátoch a boli v jednotlivých oblastiach služby piliermi. Zvlášť som vďačný za vaše pevné postoje v rozličných situáciách, kde ste nepodľahli ani mediálnym, či iným tlakom. Vaša obetavosť spoločne s bratmi dozorcami prináša v distrikte množstvo ovocia.

Chcem sa poďakovať:

- Bratovi dozorcovi VD Ľubomírovi Pankuchovi za úprimnú komunikáciu, obetavú spoluprácu a najmä za autentické vzťahy, z ktorých sa rodí vzájomná dôvera.
- všetkým pracovníkom BÚ VD konkrétne:
- riaditeľovi BÚ VD Samuelovi Miškovi za obetavú službu pri dohľade a organizácii hospodárskeho života VD. Za celoročnú službu pri správe a vedení Diakonického domova Elim. Za komunikáciu so zahraničnými partnerskými cirkvami a organizáciami,
- za finančnú, materiálnu a duchovnú podporu nemeckým partnerským cirkvám EKM a vo Württembergu a taktiež evanjelickej Diakonii vo Württembergu, Svetovému luteránskemu zväzu, ELCA, cirkevnému zboru Lutheran Christian Servant v Texase (USA), či iným podporovateľom dištriktuálnych projektov.
- za všetkých, o ktorých je možné v cirkvi pevne a spoľahlivo sa oprieť a s ktorými stojím v spoločnej službe.
- tajomníkovi biskupa Marekovi Cingeľovi, ktorý pokrýval rôzne oblasti misijného života, duchovnú starostlivosť o DD ELIM a množstvo inej organizačnej práce
- školskému tajomníkovi Miroslavovi Čurlikovi za koordináciu a informačný servis pre všetky cirkevné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti VD aj pre CZ VD, za komunikáciu so štátnymi orgánmi a samosprávami, za jeho poctivosť a dôslednosť pri náročnej agende s vysokou mierou zodpovednosti. Zvlášť si vážim jeho ochotu slúžiť aj v iných oblastiach života dištriktu (Prázdna stolička), kde je pripravený kedykoľvek podať pomocnú ruku.
- bratom/sestrám riaditeľom/kám cirkevných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti VD ECAV a členom pedagogických zborov, duchovným správcom na cirkevných školách VD, za ich kreatívnu a obetavú prácu pri rozvoji evanjelického školstva a duchovnom formovaní mladej generácie.
- šéfredaktorku mesačníka eVýchod Emílii Mihočovej, ktorý si počas 15-ročnej vydavateľskej činnosti získal svojich verných čitateľov. Som vďačný aj za všetky mediálne výstupy na dištriktuálne webové a facebookovej stránke, ktoré informujú o dianí v dištrikte.
- Anne Horenskej za poctivú službu ekonómky a účtovníčky, ktorá na pleciach nesie rozsiahlu hospodársku a účtovnícku agendu.
- všetkým ostatným pracovníkom – Ľudmile Kotíkovej za dôsledné vedenie sekretariátu.

... prišiel Ježiš a postavil sa do prostriedku, riekol im: Pokoj vám!....

- Milošovi Kožlejovi za správu archívu VD a pomoc pri iných organizačných a hospodárskych veciach
- JUDr. Zuzane Germanovej – Dištriktuálnej právnej zástupkyni, JUDr. Šebeňovi - predsedovi Dištriktuálneho súdu VD a JUDr. Jánovi Klimekovi – poverenému žalobcovi VD, ktorí v náročných situáciách poskytovali právne poradenstvo, riešili súdne pojednávania bez nároku na odmenu.
- členom revíznej komisie za ich nezištnú a obetavú prácu.
- Členom dištriktuálneho presbyterstva VD ECAV za ich obetavý prístup pri riešení náročnej agendy VD
- duchovným a dozorcom, presbyterom/kám, funkcionárom v CZ VD; všetkým, ktorí sa namáhajú a stoja verne, obetavo v službe cirkvi.

Verím, že ani v ďalšom roku nezabudneme otvárať dvere Vzkriesenému Pánovi. Túžim po tom, aby stretnutia s Ním nám prinášali radosť z poznania: „Videli sme Pána.“ A kiežby sme Jeho slová prijali ako výzvu aj životnú výsadu: Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás... Amen!

V Prešove, 25. mája 2024

Vypracoval: Mgr. Peter Mihoč – biskup VD ECAV